

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

צד א מ"י פ"ד מהל'
סוכה הלכה ב סמג
עשין מג טור שו"ע א"ח ס'
תרל סעיף ב:

(א) עירושין ד: יצמות עש.
 מזה סג (ג) [עלפה ה:
 "ושנ"] (ג) [לנעל ה:
 "ושנ"] (ג) [לנעל ה:
 (ט) [לנעל ה:] סנהדרין ד.
 מזה כו [מוספס"ל]
 ז' ע' חוס' לנעל ה:
 סוד"ה סיכך ובחוס' ד"ה
 דף כח: סוד"ה מנא,
 (ז) [קדושין דף יח: "ושנ"]
 (ח) [סנהדרין דף ד' א:]
 (ט) [סנהדרין דף ג' א:]
 (י) [לנעל ה:] כ' ר"ה
 במשנה מקראות מ"ו,
 (ז) ה"א ג' (ע"א).

(א) רש"י ד"ה ועל
מיעוטו וכו' בהקפדה
הס"ד ואח"כ מ"ה
ובל גזרה: (ב) תוס'
ד"ה ור' שמעון וכו'
כדקאמרינן
שמעתא דרבי שמעון
ורבן גמליאל דפליגי
אדר' עקיבא:

(א) בסבת
שבעת ימים כל האורח
בישראל ישובו בסבת:
למען ידעו דרתיכם כי
בסבות חושבתי את
בני ישראל כהוציא
אותם מארץ מצרים
אני יי אלהיכם:
[ויקרא כג, כג-כז]

א וואַס צו דערפֿער
 אקטיוו סוף מיט מיראדא
 דוקא ילפֿין דערפֿער
 רשי' קעגן מיט
 שטערן (גליון);
 כשבת ארבע רבב על
 הרעדע (בארום ופֿר
 צירן גליון) ופֿר
 חבב מסורת שיק
 (וכי' בחס' הראש')
ב ציל
 ראשון (באדייט)
 דריי (גליון); ציל
 דעמאל (רשי');
 אן ארבע ליחאט מאָן עד
 אר: לומר: מי
 (גליון) וכי' בריש';
 ב' דפּרטי אַרבעטספֿעלד
 (גליון)
ג וואָס (גליון)
 וכי' פֿינף וואָס
 תּנא' דעמאל:
 ארבע ארבע
 חל' שערן, לר, וכי' ו
 בריש'; היינט גיט וואָס
 צירן גליון אַתא
 שטעלע (רשי' ו
 דריי);

הוא יד עליו חוצץ ושאינו
וגזרו על רובו שאינו
במקפיד ועל מיעוטו
במקפיד וליגזר נבי על
ישום מיעוטו המקפיד
ינו מקפיד ^והיא גופא
גזירה לגזירה מוחצין
כבי יהודה אלא לר"מ
אתאי הלכתא לגזר
שאי לה שלש פרות:
לכתן ושלשית אפילו
ש כהלכתן ורביעית
ופלגי רבנן סברי יש
סבר ^ויש אם למקרא
אם כהן רבקה

ועימדיו ידירות קצת בעיני א"כ סבר ר"ע יש אם למסורת ומיהו בזה יש לומר ימין לא בשביל שיהיה שוין אבל עוד קשה דהא ר"ע ור"י דקברי יש אם מחמישי לא חולין ומחמישי לא קדש כהן אחד ואכל את הראשונה והא ר"ע ר"י דאמר משהו מצילין אכס אחד וכן גבי חלב וסומן אלאה ורמין בפרק ספק אכל (שם דף י"ח:) משום דמלתא¹ קרינא ביה ומאן בשמי מחיכות גדולות שאלו זה מוז בית זה מוז בית דלמחרויהו שמי כהן הם בשליה פירקין בנמנה גבי ר' יוסף דקאמר מחיכה משמי משום דמחמיכה אסורא דהא רב נחמן הוא דקאמר הכי בגי' פרק ליה כלל דלמחנה הם ועוד אסורא שבעין להאי ליסא דלמחרין (פ"ג:) אכס ציית אדח' יכלי קפרי יש אם למקרא ועוד קשה דלמחרין ש אם למקרא: [וע"ע חוס' לקמן ג' דף כ"ה וחספוסא סנהדרין ד' דף

ה' טו, דל' לא וחוספס פסח' לו, ד"ב ער' :
 י' קרא ואפילו הכי דל חד לגופיה ולא חוקמנן ליה למנינא למאן
 (א:ג) גבי חלתא לארביס חביי צפרשא דפי' און דורשין מחילות משום
 דורשין מחילות ואמר ליה ר' יאשיא א"כ תבזבז קרא אל השופט דלפי'
 (עלמנו) לישנא דעלמא נקט כדאמרי אינשי מאן דאית ליה דינא
 א"כ הו' אחי למנינא אלא ודאי אפילו לא אינטרין למומחה אפילו
 דקרנות קרנת לטוטפות לטוטפות ושכר כהנים סדוק פירק קמא
 דורשין מחילות : **וּסוּכָה** תחיה צ"צ. צירושלמי^ו אמרין טעמא
 למסמור לה' שנים מורס וממטר שנים ודפי' אמרי מורס וממטר אחת:
 וייעמדנו

כאן 'ו'ל דו קרא לגושה פשו להו' ד' ב' כלולות ורביעית אפילו שטח אחת הולכת
בטו סככה בעצמיה קרא שטח וזו תלת דו' שטחן סככה לא בעי קרא איבעית אימא
משפח' דו' שטעין י' אחאי' לשטיו' אחת חלה דעון' אחריני' דאית בה' שטח איבעית אימא
דרשינן לה' ותק' סבר לא דרשינן ליה. רב א' לטעמיה ד' שטעון מחבא. זה היה
יומן מחבור למחסה ולמסחריו אחת למעלה סככה למחסה ולמסחריו ה' ב' לרבות
מזבן

(6) דבר תורה רובו ומקפיד עליו אינו חוצץ מקפיד משום רובו המקפיד משום רובו מיעוטו שאינו מקפיד אי נמי משום רובו שנגזר ואנן ניקום ונגזר הא דאמרן הניחא (7) מאי איכא למימר כ' ולכוד ורופן עקומה: תנו רבנן "שְׁתִּים כ" (8) מִפְּחָ" ר"ש אומר ש' אפילו מִפְּחָ במאי ק' אם לְמַסְסוֹת ור' שמעון רבנן סברי יש אם לְמַסְסוֹת הרי כאן ארבע תלתא שְׁתִּים כ' וגרעתה לשלישית וא' סבר יש אם לְמַסְסוֹת הרי כאן שש פשו להו ארבע שלש

דבר תורה רבו ומקדי
עליו (אנו) חוצץ והאמר
כך כהנה אל שני אלא
ורבונו אכל כלול א"פ
שאנו מקדי חוצץ
במיתו שאני עובר דהיינו
במיתו ש"מ הדאי רבו
דרכ גופו של אדם הוא
(א) ואנאי למכתח וגורו
ד רבו שאנו מקדי
להיות חוצץ משום רבו
המקדי שהוא דבר תורה
בין מעיות המקדי
משום רבו המקדי.
גמורו נמי רב מעיות
המקדי משום
מעיות המקדי
הדחין רבו שאנו
מקדי ומעיות המקדי
ניהו ואין גורין

[illegible]

בדורשין תחילת קמ"ב. ומשמע לדכ"ל עמלמ סככב ה
 לל דר"ש מחלמ ולל כמ"ס שפ" הקוטמס בר"ש סנהדרין
 דלכאטמך למומח ויכד קט"ל למ"ל מוסק הכ"ל לכ"ל עמלמ ח"ד
 ממוטפ לל ה"ה ידע"מ מומח כמ"ס שפ" בקוטמס עמ"מ ור" (י'
 וליקרב לג"י די"מ הרג"ל ולל לג"י הדיוט וכ"ן דממוטפ לל ממוטפ
 הכי לל ח"ד לגופיה דל"ן דורש"ן מחלמ וכל ה"י דבר"ש סנהדרין (ה'
 דסנהדרין (ד' ק:) כ"ר לזקק דדרש"ן כולו למנינ"ל ולל אמר"ן ד'
 דר"ש מן הד"ל קרי"מ וסוכה מ"ה לל יומ"ס מחורב ה"ר אה"ל למסכ"ס

שמעון סבר יש אם למקרא. ולא חיישין לכתביה דבסוכות בסוכות בסוכות קריין ה' ורביעית אוקימא אטפה. איבעית אימא כ"ע יש אם למקרא ד' הם ובתא פליגי ח"י ד' עד דל לגופיה פשו להו חלת ח"ק סבר כי אתאי הלכתא למגרע מהני חלת חל חל ולוקמן רע והבא דרורשין חתולתן פרושי הא קרא חדא דאוקימא לגופיה ד' שמעון ס' בתלמודא א"י רבנן דקסינן שמען טעמייהו דרבנן וטעמא דר"ש מהדא קרא וסוכה תתיה ל

חֲשֵׁבָה שְׁלֵמָה עַל ר"ח א נראה דר"ל לאחאי הלכא לא לזה דרוב גופו של אדם ומחמיד עליו חוץ. ב) במשנה שם ליחא לחיצת להסירו ואולי דרמינו גרס שם.

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 26

שער הקדושה [פרק ד] [עיין תשובה קכ"ד]
ומהררש"א בחידושי אגדה פרק הפועלים [בבא
מציעא פד: ד"ה כין].

ונחזור למבוקשינו, *שמה שאמר רב ללוי
כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו
ביבמות דף ט' ע"א ובמנחות דף פ' ע"ב, *לולי
דמסתפינא לשלוח ידי במשיח ה' כי ידוע שרב
הוא רב אבא תלמיד המובהק והמובהק
מתלמידי רשב"י מבעלי הסודות, כמו שכתב
מהרמ"ע סוף ספר יונת אלם שבכל מקום
שנאמר שתק רב [עיין סוכה ז. וש"נ] היה לו להשיב
על פי הסוד ולא רצה לגלות [ויש שם טעות
בספר שכתב 'רב אבהו' וצריך לומר 'רב אבא'],
ואף כי קהיתי בזה בספר מר קשישא [ערוך שתק
רב] מדשקיל וטרי בבליצה דף ו' [ע"א] למה שתק,
מכל מקום חלילה לדחות דברי רמ"ע דיש לומר
דהש"ס שקיל וטרי למה שתק דגם בנגלה היה
לו להשיב. ומטעם זה גם כן אין להקשות ממה
שאמרו בבבא קמא דף י"א ע"א מדשתיק רב
לאו דינא הוא, דיש לומר אין הכי נמי דלא
פסקינן הלכות על פי הסודות רק על פי הנגלות,
וכבר האריך בזה בספר מצרף לחכמה, ועל כן
בכמה דוכתי לא קיימא לן כרשב"י.

נקוט מיהא דאיש אלהים קודש קדשים היה,
לכן יגורתי לומר עליו כי באמת שלא
כהוגן דיבר ולכן שקלא למטרפסיה, באשר
בכמה דוכתי אמר רב ששת עליו כד ניים ושכיב
אמר רב להא שמעתתא כמבואר במסכת יבמות
דף כ"ד ע"ב ודף ק"ט ע"ב ובבבא קמא דף מ"ז
ע"ב ודף ס"ה ע"א ודף ס"ז ע"ב ונדה דף ס'
ע"א ובכורות דף כ"ג ע"ב. מכל מקום האמת
יעשה דרכו, כי מאמר כד ניים ושכיב אינו לגנאי

רק שבח גדול ומופלג, שלפי מעלתו ומדרגתו
של רב אי אפשר לומר עליו שטעה בטעות כזה
אם לא שאמרו כד ניים ושכיב. ולא אמר 'כד
שכיב וניים' כמו שכתבו התוספות בפרק ערבי
פסחים [פסחים קיט: ד"ה אמר] שיש תרי גוונא
תנומה אחד בתחלת השניה ואחת בסופו, והנה
זו שבסופה אע"פ שיטעה במאמרו מאחר
שמתעורר והולך מרגיש אחר כך בטעותו וחוזר
בו, משא"כ בדניים ואחר כך שכיב.

ומה שאמר (רב) [רבין] כמדומה לי וכו', *היינו
שמותו לרב להוכיח לתלמידו בדברים
קשים כדי לזרזם שיעיינו וישגיחו וישמרו מן
הטעות והשגיאה, ולוי היה תלמיד רבי כבגמרא
סוף פרק קמא דסנהדרין [יז:] למידין לפני
חכמים לוי מרבי. ולע"ד נראה שמדברי רבי אלו
יצא להרמב"ם [תלמוד תורה פ"ד ה"ה] מה שפסק
שחייב הרב לכעוס על תלמידיו אם רואה
שמתרשלים הובא בשו"ע יו"ד סימן רמ"ו סעיף
י"א, לכן מפני שרבי ידע בלוי שאדם גדול
ומופלג הוא ולא היה ראוי שיטעה אם לא
ממיעוט עיון והשגחה, לכן דיבר אליו קשות,
חלילה לא מכעס או מגובה רוחו והרי תניא סוף
סוטה [מט:] משמת רבי בטלה ענוה.

ולפעמים אמרו לשונות כאלו בדרך מליצה
ובדיחא כמו שאמר רבי יוחנן לרבי
חייא בר אבא בבבא בתרא דף ק"ז ע"ב
ובבכורות דף י"ח ע"א עד דאכלית כפניתא
בבבל וכו', ושם פירשו התוספות [בבכורות ד"ה
דאכלית] שר"ל כפניתא תמרים גרועים. ונראה לי
על דרך מה שפירש הרע"ב סוף פרק קמא
דערלה [משנה ט] על כפניות שעודם סמדר, והכי
קאמר ליה כי בבל העמוקה מכל הארצות ודאי

* שמה שאמר רב ללוי כמדומה לי וכו' שרב הוא רב אבא. צ"ע, שלפנינו ביבמות וכמנחות איתא אמר
לוי "לרבי" ולא הוזכר "רב" כלל, ואולי נוסחא אחרת היתה לפני רבינו שם. והדבר תמוה, שהרי להלן
בהמשך דבריו כתב רבינו "ומה שאמר רב כמדומה לי וכו' ולוי היה תלמיד רבי וכו'" וצ"ע שפתח
ברב וסיים ברבי. שוב מצאתי כע"ז בהגהות ר"ש פריינד.

* לולי דמסתפינא לשלוח ידי במשיח ה' כי ידוע שרב הוא רב אבא תלמיד המובהק והמובהק מתלמידי
רשב"י מבעלי הסודות וכו'. עיין יעיר און לחיד"א מערכת הא' אות מ"ד מה שכתב על זה (בית דוד).

* היינו שמותר לרב להוכיח לתלמידו בדברים קשים כדי לזרזם שיעיינו וישגיחו וישמרו מן הטעות
והשגיאה. עיין בבא בתרא ק"א ע"ב אמר ליה רבי ינאי לשמעיה, ובספר חפץ חיים סימן ד' באר
מים חיים ס"ק ו' (בית דוד).

א) [בכרות לה: פסחים
מד.], ב) עירובין ע"ח:
אבלות פרק ט"ו מ"ג,
ג) [תוספתא] דאבלות
פט"ו עירובין ע"ח,
ד) לקמן י"ח, ה) לקמן
טז, ו) לעיל ג, ז) ושב,
ח) לקמן ט ע"ב,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והוציאו וכו'
מצטרף בהדי סבך
בשר. ע"י לקמן דף ט
ע"ב תוס' ד"ה הא קא
מטטרף:

ליקוטי רש"י

בית שנפחת וסיכך
כו'. גג נפחת צלמטט
רחוק מן הדפנות לכל גז
וסיכך על הפחת צלמטט
ונמלא תקרת הבית שהיא
פסולה משום תשעה ולא
מן העשוי מפקקת בין
דפנות לסבך כשר ונקיין
י"ח. א"כ י"ח
הסיכך. הכשר ונקיין
ד' אמות פסול דלדגש
אמות לא נאמר למשה
מסיני דופן עקומה, אלא
נפחות כשרה הלכה למשה
מסיני רואין תקרת הבית
כאלו היא הדופן שנעקס
למעלה ואין כאן סבך
פסול לפסול הסוכה ולא
י"סן תחת זה [שם].

הנהגות וצינונים

א) המהרש"ל דפ"ר
מוחקי: [ג] למ"ד
(עירובין ג ע"ב) חלל
סוכה תוך לאו דוקא
(תוס' שם ד"ה חלל)
ועיין ביאור הלכה סי'
תרלג סי"ב ד"ה ואם לאו:
ג) צ"ל האמצעיית
(ע"ב): [ד] בדפ"ר
דמכשירין: [ה] בדפ"ר
איתא "עד כאן" זהו
גובה חללה כאן
והמהרש"ל הגיה על
בראך ומחק תיבת
"כאן":

סוכה

פרק ראשון

סוכה

ד.

בר א מ"י פ"ד מהל'
סוכה הל' י' תוס"ע
א"מ סי' תרל"ג ס"ד:
בה ב מ"י שם ופגמ עשין
ס"ז תוס"ע שם ומ"י
פכ"ד מהל' טומאה מת
הלכה ג:
בי ג מ"י פ"ד מהלכות
סוכה הלכה י' ופגמ
וטוס"ע שם סעיף ב:
בו ד מ"י פ"ה שם הלכה ב
טוס"ע שם סעיף ט:
בה ה מ"י פ"ד שם הלכה
יד תוס"ע שם סעיף
ה:
כז ו מ"י שם תוס"ע שם
סעיף ו:
ז ז מ"י שם תוס"ע שם
סעיף ז:
זח ח מ"י שם הלכה טו
טוס"ע שם סעיף י:

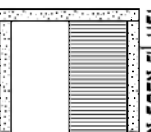
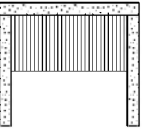
רבינו חננאל

לדירה אבל היא כיון
דלמיסתרי קאי לית ליה
מידי בחצור: היתה
גבוהה מכ' אמה
ומיעטה בכרס
ונסתתה. א"כ דביטול
לא הוי (ביטול) מיעוט
דבטלה דעתו אצל כל
אדם שאין אדם נותן
[כרס ונסתתה] במקום
עפר ואבנים. תבן וביטול
הוי מיעוט וכ"ש עפר
וביטול. כגון שהסכים
שלא ליטלו משם לעולם.
תבן ואין עתיד לפנותו
ועפר סתם מחלוקת ר'
יוסי ורבנן. לר"י בטל
לרבנן לא בטל רתנן [בית]
שמילאהו עפר או
צורות וביטול דייקנן
מינה מוקדני וביטול
מכלל שאם לא ביטלו
מפורש אלא בסתם אין
מבטלים ותני עלה ר' יוסי
אומר תבן ואין עתיד
לפנותו לתנא דידן לא
בטל הוי הוא כעפר סתם
וביטלו עפר ועתיד לפנותו
הרי הוא כסתם תבן ולא
ביטלו ש"מ תבן ואין
עתיד לפנותו לתנא דידן
לא בטל לר' יוסי בטל וכן
עפר סתם לר' יוסי בטל
לתנא דידן דקתני צורות
בטלו. היתה גבוהה מכ'
אמה והוציין יורדין לתוך
כ' רואים אם צילתן של
הוציין הללו מרובין
מחמת כשרה דחשיבין
אלו ההוציין הן הן הסבך.
היתה גבוהה עשרה
טפחים והוציין יורדין
לתוך כ' טפחים (א) דחה
רבא דברי אביי ואמר
דייה סרחתה היא ופסולה.
היתה גבוהה מכ' אמה
ובנה בה איצטבא כנגד
דופן האמצעיית על פני כל
האמצעיית הסוכה ויש [בין
האיצטבא] [בהאיצטבא]
ז' טפחים שהן הכשר
סוכה קטנה כשרה. בנה
זו האיצטבא מן הצד
אם יש משפת איצטבא
ולכותל ד' אמות פסולה
מאין מוכן כשרה. מאי
קמ"ל דופן עקומה תנינא
בית שנפחת וסיכך ע"ג
אם יש בין כותל לסיכוך
ד' אמות פסולה. ודחינן
שאני התם משום
דברוכותיה דופן מעליא
היא דפחות מכ' אמה היא
אבל הכא שזה הדופן
גבוה יותר מכ' אמה ולגבי
זו הסוכה דופן פסולה
היא אימא לא קמ"ל.
היתה גבוהה מכ' אמה
האיצטבא אם יש משפת
האיצטבא ולכותלי הסוכה
ד' אמות ריח לכל רוח
פסולה פחות מד' אמות
כשרה ואחא לאשמיעין
דמכשירין דופן עקומה
ואפילו מכל רוח. היתה
פחותה מ"י וחקק
בתוכה להשלימה לר'
טפחים

ואע"ג דבטלינהו. לכל שצעה בטלה דעתו אלל כל אדם ואין ציטולו
ציטול: תבן וביטול. צפיו לשצעה: תבן ואין עתיד לפנותו. ולא
יטטרך לפנותו כל ימי החג ומיהו לא צטלו ממש צפיו: או עפר.
נתן צו סתם ואין ידוע אם עמיד לפנותו אם לאו: מחלוקת ר' יוסי

ואע"ג דבטלינהו [לכולהו⁶] משום⁶ דבטלה
דעתו אצל כל אדם *תבן ובטלו הוי מיעוט
ובל שכן עפר ובטלו תבן ואין עתיד לפנותו
ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן דתנן⁷ בית
בשמיאלאהו תבן או צורות וביטול מבוטל
ביטול אין לא ביטלו לא ותני עלה⁸ רבי יוסי
אומר תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כעפר
סתם ובטל עפר ועתיד לפנותו הרי הוא כסתם
תבן ולא בטיל⁹ היתה גבוהה מעשרים אמה
והוציין יורדין בתוך¹⁰ כ' אמה אם צלתם מרובה
מחמתם כשרה ואם לאו פסולה היתה גבוהה
י' טפחים והוציין יורדין לתוך י' סבר אביי
למימר אם חמתם מרובה מצלתם כשירה
א"ל רבא דהא דירה סרוחה היא ואין אדם דר
בדירה סרוחה היתה גבוהה מעשרים אמה

איצטבא באמצע

ובנה בה איצטבא כנגד דופן
האמצעי¹¹ על פני כולה ויש
בה הכשר סוכה כשרה וימן
הצד אם יש משפת איצטבא
לכותל ד"א פסולה פחות
מארבע אמות כשרה מאי
קא משמע לן דאמרינן דופן
עקומה תנינא¹² בית שנפחת
וסיכך על גביו אם יש מן
הכותל לסיכוך ד"א פסולה הא פחות מכאן
כשרה מהו דתימא התם הוא דחויא לדופן
אבל הכא דלא חויא לדופן אימא לא קמ"ל¹³
היתה גבוהה מכ' אמה ובנה איצטבא
באמצעייתה אם יש משפת איצטבא ולדופן
ארבע אמות לכל רוח ורוח פסולה פחות
מארבע אמות כשרה מאי קא משמע לן
דאמרינן דופן עקומה היינו הך מהו דתימא
דופן עקומה מרוח אחת אמרינן אבל כל רוח
ורוח לא קא משמע לן היתה פחותה מ'¹⁴
טפחים וחקק בה כדי להשלימה לעשרה
אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה
פחות

ואע"ג דבטלינהו דעתו אצל כל אדם. לא דמי לארנקי דפי'
חלון (עירובין דף עט.). דליכא למאן דלמחר דלפילו ארנקי
מצטל איניש: בית שמיאלאהו תבן או צורות וביטול בטל. כך
היא הגירסא בכל הספרים כאן וצפרק חלון (שם דף עט.): דמייתי לה
אמתייתין דחריץ שצין שמי חצירות
מלא קש או תבן מערצין שנים ואין
מערצין אחד מלא עפר או מלא
צורות מערצין אחד ואין מערצין
שנים והיא משנה צממכת אהליות
פט"ו ולא כחז שם חזן אלא עפר
או צורות ומשום דמייתי לה הכא
וצעירוצין אחצן טעו להגיה הספרים
חזן צמקוס עפר ולא גרסינן נמי
צממכת אהליות וציטלו צטל אלא
טומאה צוקעת ועולה טומאה צוקעת
ויורדת והיא היא דהא צהא חליא
אלא שדרך הש"ס לקצר משניות של
סדר טהרות כשמציאם ואין [לומר]
דכן דמייתי [הכאן] צרייתא היא
דאין לו להציא מן הצרייתא כיון
שיכול להציא מן המשנה וזה לשון
המשנה צית שמיאלאהו עפר או צורות
וציטלו וכן כרי של חצוהא וגל של
צורות אפי' כגולו של ענן אפילו
טומאה צד הכלים טומאה צוקעת
ועולה צוקעת ויורדת פי' לפי שהם
מצוטלים והא דקאמר תבן ואין
עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת
רבי יוסי ורבנן אע"ג דצממתייתין
דאהליות לא איירי רבנן מידי צתנן
מכ"ש הוא דידע ליה כיון דצעפר
וצורות מצרי רבנן ציטול כ"ש
צתנן וכן פרק חלון (שם עט.) קאמר
מאן חנא אהליות רבי יוסי היא ופרקי
אי רבי יוסי איפכא שמעינן ליה צין
אחצן צין אצורות פריך מטעמא
דפרישית אע"ג דלא קתני תבן
צממתי' דאהליות והא דפשיטא לן
הכא דתבן וציטלו הוי מעוטא אפי'
לרבנן דייק לה מדקתני צממתייתין
דאהליות אפילו כרי של חצוהא
דמהני ציטול כ"ש צתנן והא דקאמר
עפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן
הוי מצי למימר דצעפר ואין עמיד
לפנותו נמי פליגי דלרבנן לא ציטלו
אלא א"כ צטלו ואין עמיד לפנותו
לאו היינו ציטלו כדמוכח הכא אלא

משום ר' יוסי נקט עפר סתם דלפילו צתנן קצטיל ולא חש להאריך
לומר תבן ועפר שאין עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת:
והוציין יורדין בתוך כ'. וא"ת כשצלתו מרובה מתחתו אמה
כשרה הא אי קלשת הוי ההוציין נופלין כדאשכחן
צעירוצין (דף א.) גזי מקשת דכי קלשת לה הוי לה חמתה מרובה מכלתה
דפסלינן הסוכה דכי קלשת לה הוי לה חמתה מרובה מכלתה
ועל כרחינן פי' לפי שלא יכול להתקיים הסבך צתוך עשרים
דמחמת קלישותו יצא הרוח ויפזר או יפול דאין לפרש אפילו
היה מתקיים כך הוה ליה חמתו מרובה שמה לא הוי מכשירין
איך אמוראי דהתם כיון דאין צלתה מרובה אלא על ידי
סבך של מעלה מכ' הוה ליה סבך פסול *מטטרף צהדי סבך
כשר¹⁵ ויש לומר דהכא יש לנו להכשיר יותר שיש רוב הוציין
וראויין הן להתקיים בקל כך אם היה שם דבר הסומכת:

פחות

ממנו ד' אמות: פסולה. דלא הוכשרו צאיצטבא זו אלא שמי דפנות אוחו שסמוך לה מן הצד והאמצעי שראש האיצטבא מגיע
לו: פחות מד' אמות כשרה. שאף הוא הוכשר על ידי דקי"ל (לקמן דף ו:) הלכה למשה מסיני דמכשיר¹⁶ סוכה על ידי עקימת
דופן עד ארבע אמות חסר משהו ורואין סבך העליון המחוצר לדופן הרחוק כאלו הוא מן הדופן עצמו ועקום עד כנגד שפת
האיצטבא וכאן מודדין את גובה משפת האיצטבא ולמעלה ואף על פי שמתחתיו נמשך כלפי חוץ הוצא וראשו אינו כלה
ע"כ¹⁷ זהו גובה חללה והרי נתמעט חללה מתחתיו: בית שנפחת. גגו וגגין שלהם חלקים הן ושזין ולא משופעים ונפחת
הגג צלמטט: וסיכך. צסכך כשר על פי הפחת ונמלא סבך הכשר מופלג מן הדפנות לכל גז: פחות מארבע אמות כשרה.
שדופני הבית נעשין לה דפנות והחקרה פסולה המפקסת צינחיים רואין אותה כאלו היא מן הדופן ונעקס הדופן עד כאן ואין
כאן סבך פסול אלא דופן ומחוצר לסבך כשר: התם הוא. דאמרינן דופן עקומה משום דידע חזי לדופן דליתו גצה
מכשיעור ואין צריך לעקמו אלא כדי לקרצ' לסבך: אבל הכא דלא חזי לדופן. ועקימותו משום דליתחזי למהיו דופן הוא לא
אמר קא משמע לן: וחקק בה. גומא צלמטט: כדי להשלימה לעשרה. כנגד הגומא וצאוהא גומא הכשר סוכה צאריך ורומב:

פחות

חשך שלמה על ר"ח (6) נראה דחסר בדברי רבינו ז"ל וסבר אביי למימר דאם תחת מרובה מכלתם כשרה וזהו רבא וכו'.

ב שבת ופשוט ידו וכו'. כח הרמ"ך ה"ל לכתוב דוקא למטה מעשרה אבל למעלה מעשרה לא קנסו והכי אולא סוגיא דשמעאל דאין כרמלים (למטה) [למעלה] מעשרה ועוד דקאמר אר"י ואר"י בלמטה מעשרה עכ"ל:

פי"ד א א וזהו רשות הרבים וכו'. כח הרב המגיד מ"ש רבנו המדברות והיערים בכלל ר"ה הוא דבר מתמים וכו' ע"כ זמן שהיו שכלל שריים במדבר וכו'. כח הר"ר אברהם בנו של רבנו ש"מ זמן ששכלל חונים במדבר והיו מתנוהים סדורים כי היה לנבון כמו בקעה ושדה ומא' דמני להו בזמן הזה שאין ישראל דרים בו אלא כל מי שירצה הלך ועבר בחובו הוא רה"ר וטעמא דמסתברא הוא, ולענין יערים לא דמי לים ובקעה שהם אין תשמישו נוח כיער והבקעה והאטמוספירה וקצין וזית אע"פ שיש רשות לריצים להכנס לחובן אין להם לורך בהם כיער שהכל לריצים לענים ולהם דרך עליו כמדבר: ואי זהו רה"ר וכו' וכן מקום שהוא מוקף ר' מחיצות וכו' אפ"י יש בו כמה מילין אם הוקף הוקף לדירה וכו'. לאו למימרא שאם ה' הוקף לדירה לא היה רה"ר כלל דהא גרמי' בפ"ק דשבת (דף ו.) א"ר יוחנן קרפף יותר מנית סאסים שלל הוקף לדירה ואפ"י כור ואפ"י כורים הורק לחוב חייב וכתבו רבנו ברי"מ, אלא היינו לומר שכל שלל הוקף לדירה אם הוא יותר מנית סאסים אסור מדרבנן לטלטל בו אלא ד' כרמלים אע"פ שהוא רה"ר גמור לחייב הורק לחובו וכן הם דברי רבנו ברי"מ אלא פה מיידי ברי"מ גמורה כלומר שמוחל לטלטל בחובה אפ"י מדרבנן סאסים כחב שאם הוא רחב הרבה כלומר שהוא יותר מנית סאסים לורך שיהא מוקף לדירה כדי שיהא מותר לטלטל בכולו:

ומ"ש

וכל שכן שתנוח. לפיכך אם חשב בעת זריקה שינוח החפץ בכל מקום שירצה חייב: **בב** זרק לתוך ארבע אמות ונתגלגל חוץ לארבע אמות ונתגלגל לתוך ארבע אמות אם נח על גבי משהו חוץ לארבע אמות ואחר כך נתגלגל ונכנס לתוך ארבע אמות חייב ואם לא נח כלל הרי זה פטור:

פרק ארבעה עשר

א ארבע רשויות ילשבת. רשות היחיד ורשות הרבים וברמלית ומקום פטור. אי זו היא רה"ר מדברות ועירות ושווקים ודרכים המפולשין להן. ובלבד שיהיה רחב הדרך מ"ו אמה ולא יהיה עליו תקרה. ואי זו רה"ר תל שגובה עשרה

א טור שם סמ"ג לאין ס"ה: ב טור סימן שמה סמ"ג לאין ס"ה:

פי"ד א ארבע רשויות ילשבת וכו'. ברייתא (שבת דף ו.) כלשון: א וזהו רה"ר המדברות והערים והשווקים וכו'. מ"ש רבנו המדברות והיערים בכלל רה"ר הוא דבר מתמים אלא שהרי פ"ק [ו.] שנינו אי זהו רה"ר קרטיא ופלטא גדולה ומבואות המפולשין זו היא רה"ר גמורה והקשו ולימשך נמי מדבר דהא תניא אי עכ"ל. ופירוש ברייתא דקתני בה המדבר הא קמ"ל דאי איכא רינים מליון עכשיו במדבר תדיר ג"כ הוא בכלל רה"ר וא"כ רבנו ז"ל לא היה לו להזכיר מדברות ויערים בסתם ואין כן דעת רש"י ז"ל שפירש [ג.] כרמלים שאין יער וכרמל שאינו לא הלך תדיר לריצים ולא תשמש ליער עכ"ל. והרשב"א ז"ל כתב בכלל כרמלים מדברות והיערות ודברי רבנו ז"ל. ומ"ש ארצן מפולש לרחב רה"ר אין זה רה"ר עכ"ל. וסבירא וז' כשלארבע לאורך רה"ר הרי הן כמיהו אע"פ שאין רחבן ט"ו אמה היא סבירא תוס' ואינה מוכרחת בגמ'. ודע שיש מן הגאונים והאחרונים סוברים שאין רה"ר אלא במקום שנוקעין בו ששים רבוא כדגל המדבר. ואין לה רמו בגמ' ואינו עיקר וכ"כ הרמב"ן והרשב"א ז"ל. ומ"ש רבנו ולא יהיה עליו תקרה מיימא דהורק (שם דף ט"ז.) ואי זו היא רה"ר וכו'. כל אלו הסילוקים שכח רבנו ביאור רה"ר גמורה הם במקומות חלוקים בגמ' מהם בברייתא הנזכרת בפ"ק (שם ו.) ועיורבין יאמר

משנה למלך

פי"ד א ארבע רשויות לשבת רה"ר ורה"ר וברמלית וכו'. (א"ה) לענין עיר קדשו ירושלים אם היא כרמלית או רה"ר עין בדברי הרב המחבר פ"ב מהלכות ביאת מקדש דין י"ט. ועיין מ"ש ה"ה פ"א מה' עירובין ד"ה וכן וע"ש:

המזל

ב שבת ופשוט ידו וכו'. רבנו פסק באוקימתא דכאן לתלך וזו כאלו אחרת ומ"מ פסק במזיד דאסור משום דקנסו ליה באוקימתא דראשונה ומה שחילקו בין לתלך וזו לתלך אחרת ר"ל ואר"י וכו':

בב זרק לתוך ר"ל ונתגלגל חוץ לר"ל פטור וכו'. כח ה"ה וכתב הרשב"א ז"ל הא דקתני וכו' קשה דלמאי אינו מפרש הוא ז"ל דמ"ש בגמרא (דף ט"ז.) והא לא נח אפי' ארישא נמי קאי וכבר אמרו בתוס' דאין לומר דפריך ארישא דפריך ארישא ופריך אפ"י וימייח מנ"ה אקיסא בלד אלא ש"ל שרצה לפרש אקיסא בלד כיון דתנ"ה אינו אלא אקיסא בלד. ומ"ש דלפי שטת לו לתור אחר פטור ר"ל גדול קשים אמאי חייב ליהוי פטור דכח הממייח הוא נזיל:

פי"ד א איזו היא רה"ר וכו'. כח ה"ה והרשב"א ז"ל כתב וכו' לפיכך מבין וכו'. ביאור לפיכך דמיון דמנ"ה שנתקלר הוי כרה"ר הא נמי כמבין שנתקלר דמי:

אטבא

מגדל עז

ב שבת ופשוט עד שמסך. פ"ק דשבת: **בא** במתכוין לזרוק עד סוף הפק. פ' הורק: **פי"ד א א** איזהו עד היסוד גמורה. ענין הכותלים עד כל שכן. פ' הורק (דף ק.):

איר

שהרי כבר נאמר ונחת אל הארץ את העדות. והנראה לומר בזה דבאמת היה ב' דינים ליתן את העדות בהארון, א' משום דזה היה מקומה, ב' משום דהלוחות היה המקור להשראת השכינה [כדמבואר בכמה דוכתין], וע"כ מנד מצות ועשו לי מקדש דהיינו בית קדושה הרי בעי' להלוחות, דרך בזה הוא דנעשה המשכן לאהל מועד, וע"כ זהו דנכפל כאן מצות נתינת העדות בהארון, דזה דנאמר ונחת אל הארץ את העדות הוא מדין מצות הארון [וכמו דכ' ונחת על השלחן לחם הפנים], והא דכ' ואל הארץ תתן את העדות הוא זה מצות בפנ"ע ליתן הלוחות בהמשכן מנד מצות עשיית המשכן.

אשר לפ"ו יל"פ דהא דכתיב ונועדתי לך שם כו' ל"ה המשך למצות הארון כ"א דהוא המשך למצות נתינת העדות בהמשכן, דתפקיד נתינת העדות בהמשכן הוא להיות מקור ומקום להשראת השכינה, דבזה הוא נעשה לאהל מועד, וע"כ זהו דמסיים ונועדתי לך שם.

דהנה כתיב ונחת את הכפורת כו' ואל הארון תתן את העדות כו', ונועדתי לך שם וגו'. ולכא"ל נ"ע דהרי חייבתין כאן במצות עשיית הכלים וא"כ מאי ש"ס? לכאן הא דנועדתי כו', ובשלמא מה דכתיב ואל הארון תתן את העדות נחת, כיון דזה הרי היה תכלית של עשיית הארון להיות מקום ללוחות העדות, [וכמו דכתיב אצל עשיית השולחן מצות לחם הפנים כיון שזה היה תכלית של השולחן], אבל מה שיך כאן הא דנועדתי לך שם.

אכן לפי המבואר נחת, דהרי נכלל בעיקר עשיית הארון והכפורת ב' ענינים, האחד עשיית מקום להלוחות, ושנית עשיית מחיצות ורשות לשכינה, דכלא"ה הרי אין השכינה ירדה למטה, וע"כ כנגד זה שהארון היה מקום להלוחות כתיב ואל הארון תתן את העדות, וכנגד זה שהיה רשות להשראת השכינה כתיב ונועדתי לך שם.

עוד מהד"ך בביאור המשך הפסוקים

ובזה די"ל עוד בזה, דהנה עיין ברש"י בד"ה ואל הארון תתן את העדות, לא ידעתי למה נכפל

דף ז'

בענין דופן שלישית

להעיר מהו המעלה בזה דמיחוי כארבע מחיצות
הלא בסוכה לא בעי' רק ג' מחיצות.

והנראה בזה, דהנה יש להסתפק בזה דסגי בג' מחיצות א"ה הביאור משום דלא בעי' שתהא המקום גדור רק מג' רוחות, או דבאמת בעי' שתהא גדור מכל רוחותיו אלא דמהני ג' מחיצות לגדור את הסוכה מכל רוחותיה, ואף דליכא

א
דברי ר"ב ור"א דמעמידו כנגד ר"ת והמעלה
של ד' מחיצות

בגמרא כדף ו' ב', ואותו טפח היכן מעמידו
אמר רב מעמידו כנגד היוצא, אמרי ליה
רב כהנא ורב חסי לרב ויעמידו כנגד ראש חור.
פי' רש"י ושא"ר דיעמידו כנגד ראש חור דנראה
נוטה לב' מחיצות ומיחוי כארבע מחיצות, ע"ש. ויש

לגדור הסוכה מכל רוחותיה, אבל במחיצות של שתי
דהו מחיצות גרועות בעי' ד' מחיצות. ונעיין עוד
בפורת יוסף בדף ד' ב' דכ' דקונדיסין גריס
דוקא ד' קונדיסין ולא סגי בג' משום דל"ה מחיצות
גמורות, והביאור הוא כמש"פ. ועיין עוד בחס'י
בד"ה בדף כ"ח ב' בד"ה מנא תימרא דכ' דלמחיצה
גריס ד' מחיצות.

שום מחיצה ברוח רביעית ח"מ חשיבא גדור ע"י
שאר המחיצות ושוב דנין שגרביעית הוא פתח, והכי
מבואר בדברי רש"י בדף ד' א' בד"ה רופן האמצעי
דכ' וז"ל, דפתח סוכה נ"פ שלשה דפתח כי ממנו
והרביעית היא כולה פתח.

ראיה לזה סדן סינו

ויסוד לזה הוא מדברי הגמ' להלן, דאמר' מינו
דהו רופן לענין סוכה הו' רופן לענין שבת,
והנה לענין שבת דעת הרמב"ם הוא דבעי' ד'
מחיצות ונלכ"ע לענין היסוד טלטול בעי' ד' מחיצות
וא"כ היכי מהני מה דחשיב מקום מחיצות לענין
סוכה שמהני גם לענין שבת הלא לענין סוכה כל
חלות וקיום המחיצות הוא רק בג' רוחות וצ"ב
הכי בעי' ד' מחיצות, אלא מבואר מזה כמש"כ
דבאמת גם לענין סוכה בעי' שמהא המקום גדור
מכל ד' רוחותיו, אלא דמהני ג' מחיצות לגדור את
המקום מכל רוחותיו.

ביאור לפ"ו בשיטת ר"ב ור"א

אשר לפ"ו נראה דרב כהנא ור"א ס"ל דהא
דמהני ג' מחיצות לגדור כל המקום הוא
רק במחיצות גמורות, אבל בדופן טפח דל"ה מחיצה
גמורה לא מהני מה דהו' רופן על רוח שלישית
לגדור גם את רוח רביעית, וע"כ ס"ל דצריך
שיעמדנו כנגד ראש חור דנראה נטיה לנ' מחיצות
דמיחוי בארבע מחיצות.

יסוד לזה חשי' המ"א דבמחיצות שתי בעי'
ד' במחיצות

והנה עיין בחס'י בדף י"א א' בד"ה בפחות משלשה
סנוון לדופן דמגד דהא דמהני מחיצות של
שתי בסוכה הוא רק היכא דאיכא ד' דפנות, והכי
פסק המגן אברהם בס"י חר"ל ס"ק ב', וז"ע דהלא
בסוכה לא בעי' רק ג' דפנות ומהו המעלה של ד'
דפנות, אמנם נראה דהביאור הוא כמש"פ, וצ"ב
גם בסוכה בעי' שמהא גזירה מכל רוחותיה, אלא
דבעלמא דאיכא מחיצות גמורות סגי גם בג' מחיצות

ב'

מק' דהא דין המחיצה הוא על הרוח שישית
אור"ח ז"ב דהא לכאז' דין רופן שלישית הוא מחיצה
על רוח שלישית, וקיום דינא הוא בנה דחשיב
מחיצה על רוח שלישית, וכמו דין השמים בלחמן
הוא להיות מחיצות על שתי הרוחות, ה"ה ה"י
דופן שלישית דכוותיה, דהנה יש ב' שלבים במחיצות,
א' דהו' מחיצה על הרוח דמחלק המקום חוץ
המחיצה מהמקום אחורי המחיצה, ב' דמתקיים דין
מחיצות בהמקום דהו' מקום מובדל במחיצות, דע"י
דאיכא מחיצות בהרוחות ממילא חיל בהמקום שהוא
מקום מובדל במחיצות, אבל עיקר דין הדפנות הוא
בהרוח ונכדחזוין דמלבד מה דבעי' עומד מרובה
על הפרוץ בהמקום עוד בעי' עומד מרובה על
הפרוץ בכל רוח, וא"כ כמו דקודם ההלכה דגרעמיה
אטפח היה דין הדופן השלישית להיות מחיצה על
רוח שלישית ה"ה לכאז' לאחר ההלכתא הוא קן
אלא דאיכא קולא בשיעור הדופן דסגי בדופן טפח,
וא"כ רוח רביעית מאן דכר שמה ולמה יעמדנו
כנגד ראש חור. וכה"ג ז"ב לדעת הרמב"ן וסיעת'
דמפ' דכנגד היוצא היינו לעומת היוצא ול"ה בהמשך
להדפנות, הא כיון דיסוד דין הדופן הרי"ה מחיצה
על רוח שלישית אדרבה כל דערינן עדיף טפי, וז"ע.

מבאר גדר דין דופן שישית

והמוכרח ומבואר מזה דלפי ההלכת' דגרעמיה
אטפח נשתנה לגמרי גדר הדין של דופן
שלישית, דל"ה מחיצה על הרוח אלא דהוא דופן
בהמקום, דבאמת אי אפשר לדון לדופן טפח הו'

דבי מנזר בדברי הירושלמי

והרי נראה לנזר בדברי הירושלמי, ע"ש דמפי דרב לא חש לדברי ר"כ ור"א דס"ל דכיון דרחמנא אוקימא אטפח הר"ה דפון גמורה ולא צ"י ראש חור, וכיון דק טפי חוי למשמיה לאחד מן הכותלים ולא שחיה רחוקה ויחידית בפני"ע. ונראה דכוננו הוא כמש"פ, דנחלקו רב ור"כ ור"א ביד דין דופן שלישית, דר"כ ור"א מפ' דל"ה דין הדופן להיות מחיצה על הרוח שלישית אלא דהוא השלמת מחיצות בהמקום וע"כ ס"ל דמעמידו כנגד ראש חור, אבל רב ס"ל דאפי' כפי ההלכה דגרעמיה אטפח עדין הו"ל דפון גמורה דהיינו דהוי מחיצה על הרוח, וכיון דק טפי חוי למשמיה לאחד מן הכותלים ולא שחיה רחוקה ויחידית בפני"ע.

אמנם מנזר מהמשך דבריו דכ"ז הוא לפי הפי' דכנגד היוצא היינו סמוך לאחד מהכותלים וכמש"פ רש"י, ולפי' מנזר דלפי' הרמב"ן וסיעתו דמפ' דכנגד היוצא היינו לעומת היוצא א"כ גם לדעת רב חלקו דין דופן שלישית מהשמים כהלכתו, וגם רב מודה דל"ה דין הדופן להיות מחיצה על הרוח, אלא דהוא השלמת מחיצות בהמקום, אלא דנחלקו בדין מחיצה זה היכן מעמידו.

מנזר דש"י ריב"ז ור"א הוא דהוי מחיצה על הרוח

אולם נראה דגם לדעת הרמב"ן כ"ז הוא דק לפי' רב כהנא ורב אמי ורב, אבל ריב"ל דס"ל דעושה לו טפח שזק ומעמידו פחות משלשה טפחים סמוך לדופן, פליג בגדר דין דופן שלישית ויחידש דגם דין דופן שלישית הוא מחיצה על הרוח, והיינו דס"ל דע"י רוב דופן ושיעור מחיצה ולדעת רבא זיה"פ ע"פ כל הרוח, ובאמת אנה"י מסבירא לא סגי בדופן טפח לגדור כל הרוח אלא דמהני מה דמעמידו פחות משלשה סמוך לדופן או מה דאיכא זיה"פ ע"פ כולה להשלים דין המחיצה על

מחיצה ברוח, אלא בע"כ דנלמד בההלכתא דבאמת לשיעור מחיצות סוכה סגי בזה דאיכא מחיצות על כ"י רוחות, אלא להשלמת דין מחיצות בהמקום בע"י דופן שלישית, ובאמת לא מתקיים דין מחיצה ברוח שלישית כלל אלא דמהני להשלים לאשוויי המקום למקום מובדל במחיצות. וע"כ ס"ל לר"כ ור"א דהוי טפח מעמידו כנגד ר"ת, להשלמת מחיצות בהמקום עדיף טפי להעמידו כנגד ראש חור דמיחוי כארבע מחיצות.

ודגומא לזה, הוא שיטת רבי יעקב דק' ד' ב' דיומדי סוכה טפת, ועיין בחי' מרן רח"ה בקונטרס דמפ' דס"ל שהשיעור טפח דנאמר בהלכתא הוא על כל הדפנות. אלא דלפי' דלפי' למה בע"י דוקא דיומדין, אלא בע"כ דע"י דאחאי ההלכתא וגרעמיה אטפח נשתנה כל דין המחיצות, דכיון דכל מחיצה ל"ה רק טפח חו א"א לדון דהוי מחיצה על הרוח ומתקיים מחיצה ברוח אלא בע"כ דהוי מחיצות על המקום דוגמת הדין דפסי ביראות. וה"ל לדעת רבנן הוא כן בדופן שלישית, דכיון דל"ה רק טפח א"א לדון דהוי מחיצה על הרוח אלא בע"כ דהוי השלמת מחיצות בהמקום, דמלגד מה דאיכא בהמקום מחיצות בכ"י רוחות בע"י עוד דופן בהמקום לאשוויי להמקום למקום מובדל במחיצות.

מנזר דפליגי רב עם ר"ב ור"א ביסוד דין דופן שלישית

וה"ל י"ל דיסוד פלוגתא רב עם ר"ב ור"א הוא בעיקר יסוד דין דופן שלישית, דרב ס"ל דגם כפי ההלכה דגרעמיה אטפח עדיין הוי דין המחיצה על רוח שלישית אלא דיש קולא בדופן זה דסגי בטפח לגדור כל הרוח, וע"כ ס"ל דמעמידו כנגד היוצא דכל דעריבן עדיף טפי, אבל ר"כ ור"א ס"ל כמש"פ דכפי ההלכה דגרעמיה אטפח חו לא ש"ך לדון דהוי מחיצה על הרוח אלא דבע"כ נשתנה דין הדופן דהוי השלמת מחיצות על המקום, וע"כ ס"ל דמעמידו כנגד ראש חור נוטה לבי מחיצות דמיחוי כארבע מחיצות.

סמימה אם עדיף טפי להעמידו אלל היוצא לו להעמידו נגד ראש חור.

ונראה לפרש דבאמת יש ב' דברים במחיצות א' דמסיים ומבדיל המקום, ב' דסותם המקום, ולמשל היכא דליכא ג' מחיצות דכר אחא לעיקר המקום אלא דעדיין יש לדון א"ה סתום או לא, ועכ"פ מלכד מה דמחיצות מהני לסתום המקום המחיצות עושים לעיקר המקום דמבדיל ומסיים המקום, ונראה דהרמב"ן וצעהמ"א מפ' דפלונית רב ור"כ ור"א בסוגיין באמת ל"ה לענין סמימה המקום ורק לענין עיקר גבולות המקום, דע"י השמים כהלכתן לחוד עדיין לא נשלמה עיקר המקום וצעי' להדופן שלישי להשלים עיקר המקום, וזה הוא דפליגי אם עדיף לענין זה להעמידו כנגד היוצא או להעמידו כנגד ראש חור, ועכ"כ שפיר הוא דומה לסוגיית הגמ' כ"ב דמיייר ג"כ לענין המזרים של המקום, ול"ע בזה.

הרוח, אבל לעולם גם דין דופן שלישי הוא להיות מחיצה על הרוח שלישי. וכן משמע קצת מדברי הרמב"ן במלחמת [נדף ב' דפי ה"ר"ף] דכ' ח"ל, ועמדו דברי רב עד שגא ריב"ל וחלק ואמר שמענידו כו' דאחאי הלכא וגרעמיה לשלישית ואוקימתא אהי. ומשמע דריב"ל פליג על עיקר פ' ההלכתא וס"ל דגם לפי ההלכתא הוי מחיצה על רוח שלישי, ורק דאחאי הלכא וגרעמיה ואוקימתא אהי.

ביאור בדברי הרמב"ן וצעהמ"א שהביאו סוגיית הגמ' כ"ב

והנה עין הרמב"ן במלחמת וצעהמ"א שהביאו לסוגיית הגמ' כ"ב דמיייר לענין מכירה במזל לו מזל אחד ארוך ומזל אחד קצר כו' דנחלקו שם רב ור"כ ור"א ע"ש בדבריהם, ולכאף אינו מובן מה ענין זה לזה, הא התם דנין מהו המזרים של השדה שהוא מוכר, והכא לכאף דנין לענין

בענין סוכה העשויה במבוי

ב' דפנות עריבון, ולפ"ז נמצא דכל דבאט לזין לענין הדופן שלישי באמת ליכא שום חומרא בעשויה במבוי, והא דבעי' פס ד' הוא מדין השמים כהלכתן דבעי' ב' דפנות עריבון.

המדה"ך ש"ה הרא"ש

אמנם מתוך דברי הרא"ש משמע שהוא חומרא בהדופן שלישי דכיון שעשויה במבוי לא סגי בחיקון של טפח שוחק אלא דבעי' פס ד' [פ"ש ש"כ בסוף ס"ו דעת ה"ר"ף ח"ל, אלמא יתרון החיקון במחיצות גרועות דלא עריבון מש"י אופן למחיצות טובות להחזיר בחיקון גרוע ושקולין הם לענין זוה"פ כו'].

ובביאור הדברים נראה, דהנה יסוד של הקולא בדופן שלישי הוא משום דכר אחא

דברי הגמ' בעשויה במבוי, והמה"ך ש"ה הר"ן

בגמ', אמר רב יהודה סוכה העשויה במבוי כשרה ואוחז טפח מעמידו לכל רוח שירצה, רבי מימין ואחיתא רבי יהושע בן לוי אמר עושה לו פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמך לדופן כו', ומאי שגא התם דקאמרת סגי טפח שוחק ומאי שגא הכא דקאמרת צעיא פס ארבעה, התם דליכא שמי דפנות כהלכתן סגי ליה בטפח שוחק הכא דליכא שמי דפנות אי ליכא פס ארבע און אי לא לא. ועיין גר"ן [נד"ה ואמר רבא כו' כד"ד ובסוכה העשויה במבוי כו'] דמבואר מתוך דבריו דמפ' דיסוד מה דבעשויה במבוי צעי' פס ארבעה כו' הוא משום דבעי' ב' דפנות עריבון, דרבי יהושע בן לוי ס"ל דנכלל ב'הלכתן' דהוי עריבון, ועכ"כ צעי' שיעשה לו פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמך לדופן כדי שמהיה

[מולין דף פח:]
 [מוסר ד. ותרנ"]
 נגעים פ"ד מ"ז
 ט ד [גס משנה ג'
 [שבוטות דף ט.]
 שבוטות נ"ג [י
 [ע"י.]
 סנהדרין פה"ג פ'
 י"ב, ט ד"ה והכא
 ילק וכו', ג' [וע"י
 ט' מולין ד. ד.
 ג' [וע"י מוס'
 חות יח: ד"ה מני'
 ט' קדושין ט: ד"ה
 ו' ומוס' יבמות ג' ד"ה
 עובדי יצחק ג' מוס'
 : ד"ה חמשה ומוס'
 יצין ג' ד"ה חן מולא
 ט' ז"ק נה.
 שם ועוד עה. ד"ה
 שלשה, ח ב ז"א.

(ד'ש"י ד"ה המורה
מרה חער ז"ל קודם
ה המורה אמר ספר
(ד"ה חרג"י וכו')
לכה עוקנת הס"ו
ח"כ מ"ה הא עוקבת
מוספת:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיָּדָיו
יָשִׁים בְּכָלִי הָרֹשׁ וּמִן
מִפָּר אֲשֶׁר יִהְיֶה
תְּרֻמַּת הַמִּשְׁכָּן יָקֹר
בָּהֶן וְנָתַן אֶל הַקֹּהֲנִים
[בַּמִּדְבָּר ה', יז]

וַיֵּשֶׁב אִישׁ אִישׁ מִבֵּן
רֶאֱלַי וּמִבֵּן הַנֶּגֶד הַנֶּגֶד
מִלִּבְנֵי אֲשֶׁר יָצוּד צִיד
הָאָדָם עֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל
יִפְקֹד אֶת דָּמּוֹ וְכִסְתָּהּ
בַּעֲפָרָה: [קרא ת, ג]

כַּל יָמֵי דָר מִזֶּה תֵּשֶׁה
וְעָבַר עַל רֹאשׁוֹ עַד
לְאַת הַיּוֹם אֲשֶׁר יִזְכֹּר
קִדְשׁ יְהוָה גָּדֹל פְּרָט
עַד רֹאשׁוֹ: [בְּמִדָּה ג', ה']
בִּי יְקָה אִישׁ אֲשֶׁר
עָלָה וְהָיָה אִם לֹא
נִצָּא מִן בְּעִינָיו כִּי
נָא בָּה עֲרוֹת דְּרַבִּי
חֵב לֹה סֵפֶר בְּרִיתָהּ
מִן בִּידָה וְשִׁלְחָהּ
מִבֵּיתָ: [דְּרַס ס', א']

וַתְּהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַיָּרַח אֶת כָּל שְׂעוֹר אֲרָר
וַיֵּצֵא וְאֵת זָקֵנוֹ וְאֵת
עֵצוֹ וְאֵת קִנְיָנוֹ וְאֵת
גֻּלְמוֹ וְכָל מַלְכוּתוֹ וְאֵת
בְּשׂוֹרָתוֹ וְכָל חֵטְאוֹ וְכָל
מַעֲשֵׂיו וְכָל עֲוֹנוֹ וְכָל

המפרשים
וכיח מכאן כשיטה
מב"ם דדבר הנלמד
ג' מדות הוא דרבנן
לא כשיטת הרמב"ם
הוא דאורייתא גמור
פורת יוסף והג

אמר פסיס טעו ופתח
דרכן" (וכו'
ירושלמי דקידושין שם
צ"ל, והוא נכר
דוקדק מאד, ושוב אי
אין ראיה (מהר"ר
באורח חיים סי' קמ"ג): [צ"ל
ס' דב"ה אימרים
(אמרי אמת)]

מחיים הגיר והזרעין",
אנן דתער תוספת ד'
לוק א"א בבמת יח
רב ששת וכו' ת"ל
שחטו (באה"מ): מ

שילח נוב ובעקו
מנחם אומר אינו צו
לא חלק הכתוב במוסר
לא כ"ש א"כ מה ת"ל
יביא מתוך קופתו אי
מהו שיתן אפר אר
תיבעי לך דאמרי
עפר כי תיבעי לך אי
מצינו אפר שקרוי
עפר דמי דקדושה

האי * תנא ושייר ומאן
מזורע דתנאי * והיה
כל שיערו כלל את ראי
עיניו פרט ואת כל
כלל ופרט וכלל אי א
מה פרט מפורש מכ

השחי ודכוליה גופיה
דתנן ^א בא לו להקין
מזר על כל בשרו

השביעי מגלחו רב ג
ראשונה אמר רב ג
חשיב הלכה עוקבת
מדרבנן^א היא רב פ
הלכה עוקבת ועוקר
היא רב אשי אמר
ישמעאל^ב היא ר

[illegible]

והכלל המורה קף אשר ומשמעותיהם לא משתנה
תנאי יצייר. לא משמעותה לכולהו מקומות: לא
 ויהי צריך גלגל זה על צערו וגו' וקוין
 וביט השביע כלל גופי חלק בלעג
 לרעה למעטו ורועותיו ושקוין שאינו מכונס
 מהלך בלוי בלעג. קף מתגלגלת משני מכות
 פחת ארשכס (ויקרא ע"ג) **מבשר תשר עת**
 בתחת ארשכס. וקרא גרסין: גלגלו ששה
 זה אלמלא שנייה ממי בלעג דהא מנא לוי
 אומר הוא דכי קא תשיב ללל עוקבת מקרא
 אומר הא מנתיחא. וקמצי מקוס מיום ששי
 שמשאל שישתא לא רבי מורחין לא הקנה ששי
 דהי צריבוי ומיעוטי וכבר פירשתי על המשמעות

בדפדפ"ר: בתוסי' איורא בדעמרתה וקוצתו: [7] בדפדפ"ר: **הינד**: [ט] ציל כולן **אינ** אהלכה (מנחת טוה): [1] בתוסי' (ליון) [ט] ציל הלוסיף **חובת** יחיד (רש"ש): [ט] ציל ואין דפדפ"ר: **נפא**: [כ] וואו בית העולמים **בית פקד** אהלכה: ר' זכר **אידי** **משכן**, וזהו בית (מנחת טוה): [ג] ציל ש"ש. ובלול הכתוב: **מספיק ולא קמביעיא** **ליה** **אלי** משום. שום. וצ"ע משמרת חרית:

גבי ד' מעניקין להם ג' באיש וג' באשה ואי אתה יכול לומר ד'
 ה' פריך ליה והא ד' קתני אבל הכא לא שייך למימר הכי והא ד'

ת עולמים איסי בן
ומה בטומאה קלה
ת אשת איש המורה
בקרקע המשכן שלא
יא לזה אין שם עפר

מצינו אפר שקרוי
א דבית הלל דאמרי
ר מאי אע"ג דאיקרי

שירי הארץ שירי שירי
יום השביעי יגלה את
ואת זקנו ואת גבות
ערו יגלה חזר וכלל
הן אלא כעין הפרט
כיום שער ונראה

לכתא דמגלה כדלעת
את המצורע מעביר
קסני סיפא (7) וכו'

חת שניה כתגלחת
 זן בר יצחק בי קא
 מקרא הא עוקבת
 אמר כי קא חשיב
 הא עוקבת ומוספת
 מתניתא מני ^ע רבי
 יש כללי ופרטי
 כדלעת

תנא ושייר והא ארבעה קמני
דיוקא הוא משום דקמני בסיפא
ואם איתא דמימת האב נמי

[illegible]

עקירה חיצונית עקירה היא שמלקין אותו על קמאר עוקבת אף דרש' לכו מולכו בכלל וקמאר נפקי' לכו. וי"ל דסנירה ליה לר' י' רבות כל דבר אינעריכא ליה למדרש בנתיב הילק שר מדרש' ריטון דכל הסודר ס באבארך. ועד פ"ה דנכרשנא דמסכת קידוש

חד מהם ופרי' וניתני נמי מיתת האב וכ
במכות תנא ח' לארין קתני ואת אמרת ת

במחמא דשחיתת קדשים (נחום ד' קי.)
כל שהצור והיחיד מקריבין בזה
מועד שצמדנר מקריבין בזה מועד
שבגלגל ואין חילוק ביחד אלא במחמא¹⁰
הוא והשחמא הולך לרבות
עד וצורו מזה דמחמא דהו:

וּבֵית הַעֲוִלָּמִים. מִקְשִׁין אֲמַאי
אֵינְטֵרִיךְ לְרִצּוֹת בֵּית
וְהָאֹמֶר בִּפ"ג דְּשַׁבּוּעוֹת

עיקר רציבא לא הוה צריך חלה משום
גזוז וגזעון ובית עולמים נקט אב
שטפיה אכל ר"י פירש האי דאייטרין
הבא לרבות בית עולמים משום דכתיב
קרקע משמע היבא דאיכא קרקע
אלאפוקי בית העולמים דהוא ריפא
ולא מסתברא משום דמריצא

אלא הוה נחיצ קרקע לא הוה בית
בזלל ולפירושו לא הוה
למיתבז קרקע כלל ועוד קשיא
טרף בקלפי (יומא דף מג.) למייתי

אין לי אלא אהל מועד שצמדבר שילה
דבית העולמים מנין אלמא דשילה לא
היה בכלל אהל מועד וכן בית
העולמים¹² וצ"ק דעירובין (ק"ג)
ככלל אהל העולמים היה בכלל אהל
מועד ושם¹³ פסח אכן מועד האיל
ומקדש אקרי משכן וכן צפרק הוציא
(מועד ק"ג.) רב שם אמר אין לי
אלא אהל מועד שצמדבר שילה דבית

ל וְהָא סְבִירָא לִיה כְּנִישׁ שְׁמַאי דְּרַפְרַפ
 יֵצֵא לִקְרִיעֵי וְיֵיזֵא אֲלֵהּ אֲרִיבֵי דְבִרְהִי
 דְּעַפְרָא¹⁷ מִשּׁוּם דְּהִכָּא בְּקֻדְקֻעָא כְּחִיב:
 וְנֵי לְמִימַר תַּנָּה וְשִׁיר וְהָ שְׁלֵשָׁה קִטְנִי
 (דף קי"ז:) גְּבִי הַעֲקֹקָה וְכִי חִימוּהָ הִכָּא נָמִי
 דְּהִכָּא דְּהִסָּס דּוּקָא בִּין דְּנִתָּה לְמִימִינָהּ
 וְהָ אִתָּה יִכּוֹל לִזְמַר אֲרַבְעָה בְּחֻשָּׁה מִן
 יִצְרָהֵי הִיז יִכּוֹל לִזְמַר אֲרַבְעָה בְּחֻשָּׁה¹⁸:
 מֵאֵל

לֹא מִנְּשֹׂאֵי מַחְסֵי מִמֶּנּוּ וּנְקָא לִיהּ
 אֶל תִּרְדּוּ שֶׁנִּי חֲגָלוֹתוֹ דְּכַחֲבִי
 יֵט אֲלֵהוּ אֲחֵי כִּי עֲשֵׂה דְלִמְשֵׁנָה
 שֶׁנֶּחֱלָה מִקּוֹס שֶׁנֶּחֱשֵׁה שֶׁנֶּחֱלָה
 שֶׁנֶּחֱרָצִים. לְדַחוּ מִקּוֹס וּלְשֵׁנָה
 נְעִים (יִרְמְיָהוּ ५: १): הִרְבָּה. לְגַלְלוּ
 ה' אִיִּם קִיפָה יִבְרִים הַשְׁבִּיעִי
 לְשׁוֹן הַטְּהֵנָה וּנְחַלְלוּ תַּגְלֵהּ שֶׁנֶּחֱשֵׁה
 עַל כֹּל בְּשָׂרוֹ: אֲמַדְרָב הַחֲמֹן בְּדִ
 הִיא וְהִלְלָה עֹקֶבֶת (3) מִסְפַּת עֲזֵל
 וְכָלל בְּכָל הַיָּמִים מִשְׁמַע בְּצִוְיוֹת
 וְרִיעַ שֶׁנֶּחֱשֵׁה אֶחָ מִנְּשֹׂאֵי אִישׁ גַּם יוֹ
 מִנְּשֵׁי סוֹבֵה בְּפִי הַתְּלוּ (77: 10):

כדלעת
 ין ואסור להכות ישראל על חנם שהרי אחריה חורה
 יט דבטוליה אינא ריבוי דקדארי בגיטין ובטורי ובבסי
 עמאל דכוליהו הני ריבויין אינעריכו לו דמדרש חור
 לא הוה חשיב לו ר' ישמעאל טעמא עוקבה מקרא
 מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף וכן כולן. אלא ה"ל
 לא חשיב לו ר' ישמעאל טעמא עוקבה מקרא
 ין מיימי משנה דר' ישמעאל ודון עמר מן ר' אבהו
 מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף וכן כולן. אלא ה"ל

וְשִׁיר ה' הוּא לִי לְמַפְרֵךְ הַכֹּא הֵינִי מִשּׁוֹם דָּנָה

ז מיי פֿי"ד
 ווהטע הל"א
 קד עוש"ע יו"ד
 כח סע"ג
 ז מיי פֿיה
 וזרות הל"א
 ז מיי פֿ"ד
 גירושין הל' ג
 נ עוש"ע אה"ע
 קנד סע"א
 ד מיי פֿי"ח
 עומא צרע
 עשין רלו
 מיי שם הל"ב

ש"י ד"ל [ולא גרס
ננוב יבצעון ושילה וצי
ס משום דשילה משום

ל"ה: אינו צריך
צית עולמים: רמז
מאה קלה. ששה
בטומאת הבגד במקד
מיתם צ"ד אלף כר
ולק הבחוש בין מש
ש' צפרה פח
ה' [שני פסוקים] א
ש' [משכן] ה' טומ
אח מקדש ה' טומ
צ"ש. שהיוו מקד

ש לא תיבעי ל
די לא מצינו אפ
יי עפר. פלוגתי
כיסוי הדם. ואומ
דהא דקאמר ב"ר

י של אוכלין
פרה אבל
מדרו דהוי
ין בר. ומ"ה
הכי משום דק"ל ה
ר פ"ק [דביצה]
פלוגתא דכ"ש וכו'
מודים בדקר נעו
ד יום ובאפר כיו
א מן המוכן פ
ר לכסות בר. ומ"
אפר לא הוי [עפר]
מר ב"ש. י"ל דמיו

לענין סוטה מיבע
באפר של אוכלי
פי רש"י דפי' הת
דקאמר מודים ל
אלא אדקך נעוץ ול
י' מירה דאפי' באפ
פליגי ב"ש ואמר
מכסך בו ולפי ז
שפיר הכא דמיכ
לענין סוטה בכ
אפר: בג' מקומה
יה עוקבת א
דא. פ"ה עוקת
לפי' עוקת

[illegible]

טרס גבי נזיר אין ז
פן יוסף. וא"ת מ
נאי קאמר עוקבת ה
דוכתב דמרבי' מיני
קרא אסמכתא צעלמ
אלו הג' כפ"ה ופ
כי תניא הם המור
הם המור

א. וי"ל דהתם היינו
יינא לאפושי לארין

ד

אמר גוד אסיק מחילתא ומוחר לטלטולי כבולי' או לא אמר צי' גוד אסיק ואין מטלטלין צו אלא בד"א. ומשמע החם דאציי ס"ל כשמואל דאמר גוד אסיק דאיתא שם א"ר יוסף לא שמיע לי הא שמעתא פי' דשמואל וא"ל אצי את אמרת ניהלן וכו'. וא"כ אס גבי שבת אמר הכי ק"ו לסוכה דהא כתבו תוס' בסמוך דגבי מחילות דשבת החמירו מנסוכה לענין פסין. וכן יש להקשות אדרכא דביטטין (דף עט) משמע דס"ל כשמואל וכדמוכח ממ"ש תוס' שם ע"צ בד"ה והא ע"ש. וי"ל שלא כ"כ תוס' אלא לגבי מחילות דאורייתא דצוה ודאי שבת חמיר דהוא נסקילה אבל צמאי דהוה גבי שבת רק איסור דרבנן איכא למימר דיש להחמיר בכה"ג טפי במחילות דסוכה דהוי מ"ע מה"ת. וה"ט דאצי דעבי גבי סוכה מחילות הנכרות טפי מגבי רשויות דגג בשבת דהתם לא הוי רק איסורא דרבנן. ועי"ל ע"פ מ"ש תוס' לקמן (דף ז) אליבא דמ"ד דסוכה אינה ניתרת אלא בצורת הפחת החמירו צה טפי מנשבת ולא כגי צקנה משהו משום דנעינן מחילות הנכרות. ומשמע דלענין זה החמירו בסוכה טפי מנשבת. ושזר ראיתי שכ"כ הר"ן להדיא חו"ל אע"ג דלגבי שבת אמר' גוד אסיק לא אמר' הכי גבי סוכה דנעינן צה מחילות הנכרות כעין דירה ע"כ. וא"כ א"ש ולק"מ מההוא דעירובין:

שם גוד אסיק מוחיצתא. עי' צהר"ן ועי' לקמן ריש ע"ב:

שם נעץ ארבעה קונדיסין וסיבך עץ גבן. עיין ביאור הלכה סימן תרל סעי' ו' ד"ה נעץ ד' קונדסין:

שם ועוד באמצע הגג הוא דפליגי אב"ע על שפת הגג ד"ה כשרה. לפי מה שפירש רש"י ו"ל דבאמצע הגג צעינן דוקא בכל עמוד שני טפחים טפח לכאן וטפח לכאן לכאורה אין כאן הוכחה כלל דהא על שפת הגג לא צעינן שני טפחים וז"ל דמ"מ פשיטא ליה להגמרא זה על שפת הגג מצאמצע הגג דדיומדין טפח עוד אפשר דהא דמיימי הגמרא ת"ר דיומדי סוכה טפח הוא למדויי דלא תקשי לר"ה ורש"י ו"ל פירש לפי המסקנא:

שם נעץ ארבעה קונדיסין. לכאורה בשלשה כגי דאיכא שתי דפנות לכל זד דופן טפח ובשלישית טפח וי"ל כיון דליכא שמים גמורות צעינן שם ד' מחילות כלאמרינן לקמן (דף ז). גבי סוכה עשויה כמזוי וז"ע:

שם נעץ ד' קונדסין בארץ וסיבך עץ גבן ר' יעקב אומר וכו'. וני"צ צירושלמי כאן איתא (והוצא גם ברא"ש בלות ז') דוקרנין כשרים בסוכה

ופסולין צמצי ומני כן הביא ד' דוקרנין וסיבך ע"ג וכו' ותמה הק"ג דהא קי"ל כחכמים דנעץ ארבע קונדסין פסול ולכן כתב דני"ל דטס"ה וז"ל איפכא ע"ש ולענ"ד נראה דאין כאן ט"ס כלל וכוונת הירושלמי הוא דאם עשו דוקרנין ממעל לדפנות לסמוך עליהן הסבך דהדפנות אינן מגיעין לסבך דבסוכה כשר. ובצמצי אס העמיד צ' יחידות על שני כותלי המצוי והינת הקורה עליהן פסול דצעינן קורה ע"ג מצוי ולכא וכלאמרינן צעירובין דף ט' ופשוט הוא (וכן משמע ליטנא דירושלמי דמיירי בכה"ג מדאמר צמצי פסול ומשמע דיש כותלים בלא זה וכה"ג מיירי בסוכה שיש דפנות בלא הס והס אינן עשויין אלא לסמוך הסבך עליהן וכן משמע להדיא מסיומא דירושלמי דמסיק הא דלאת אמר בגזוהין ג' ודו"ק) ומיהו מש"כ צירושלמי הביא ד' דוקרנין נ"ל דט"ס הוא וז"ל הביא דוקרנין סתמא וק"ל:

[חשק שלמה]

תוס' ד"ה פחות כו' פרק שני דגיטין. נ"צ ושם איתא והלכתא דמנטרפיין וכן דרש מרימר שם:

[ר' שמחה מדעסין]

תוס' ד"ה דיומדי גבי מוחיצות שבת החמירו. לכאורה מלשונם משמע דרק מדרבנן לחומרא צעינן צפסי ציראות אמה. שזר ראיתי צפוסקים שכ"כ אלא שמשמע דס"ל לחלק צוה בין ר"י לרבנן. אבל מדאורייתא הוי רה"י גם צפמות והזורק לתוכן חייב (ולפ"ז יש לעיין כמה השיעור שיהיה לכל זד אס טפח כבסוכה לר' יעקב וצרמז"ס פי"ו מהלכות שבת ה"ג משמע דעכ"פ ד"ט צעינן וצוה סגי) ולפ"ז לכאורה קרוב שגם השיעור י"ג אמה ושלש שצין הפסין אינם ענין לענין רה"י דאורייתא. וכן משמע צהרר"י שם (ומנין הרמז לשיעור זה). אך עי' מ"א ושו"ע מוח"ז רבינו ז"ל רס"י שמ"ה משמע צהדי דשיעורים הכל קרוב גם לענין רה"י דאורייתא וז"ע:

שם בא"ד מוחיצות שבת החמירו. נ"צ ולענ"ד נראה דלענין שבת הלכתא גמירי דצעינן אמה דהא לענין גוד אסיק הקילו לענין שבת דלא צעי מחילות ניכרות וכן לקמן דף ז ע"א לענין לורת הפתח כמ"ש תוס' שם בד"ה ואינה כו':

[ר' שמחה מדעסין]

דף ה ע"א

גמ' ר"י אומר מועצ"א לא ירדה שכינה **למוטה מועשרה**. נ"צ צדק דרוש יש לכון צוה ע"ד אמרם הכל צדי שמים חוץ מיראת שמים הכל צפוי והרשות מוונה אשר מורים על העיקר

ילקוט מפרשים החדש על מסכת סוכה

[דף ד ע"ב - ו ע"ב]

שהצחירה חפצית ציד האדם וגם כאן אומר דצרשות האדם אין השכינה מתערבת צמעללומיו ובפעולותיו. והך דלא עלה משה ואלהיו למרום היינו אע"פ שעלו לרקיע צכ"ו לא נמהפכה טבעם כמלאכים כמ"ש פיר"ע מה לילוד אשה ציינו וכן אליהו עדיין היה שכיח ציצינת חז"ל בצורת איש:

[מהר"ן חיות]

שם וניצ"ה מוזר דאמר מר זר משהו. וני"צ ציומא דף עב ע"ב:

[חשק שלמה]

שם רב הונא אומר מוכבא על פני וגו'. דפיו"ר הגירסא **א"ע** והוא פסוק צויקרא טו צ וכתב הדק"ס צהגות אות ד שהיא הגירסא האמינית דלמה לי לאתויי מפסוק המאוחר וכו"ה לקמן עמוד צ' כתיב הכא **א"ע** פני הכפורת, ולריך למחוק כתיבת "קדמה" כוללם:

תוס' ד"ה יו"ד ה"א הוגה **שם** באותיותיו. בתוספות ריש פ' חלק:

[גליון מהרש"א]

שם בא"ד פי' בקונטרם שדורש שם ש"ע מ"ב. נ"צ עי' רש"י סנהדרין ק"א ע"ב ד"ה עגה: ‏[מהר"ן חיות]

תוס' ד"ה ומסגרתו פשוטיהן **טהורין אפי"ו** מדרבנן. עי' ט"ז יו"ד ס' ר"א ס"ק מ"ג: ‏[גליון מהרש"א]

דף ה ע"ב

רש"י ד"ה שיעורין ש"א איסורין. נ"צ הנה מה שכתב רש"י של איסורין אע"ג דיש עוד הרבה שיעורים אשר אינם בכלל שיעור איסורים כמ"ש ירושלמי פרק א' דפאה ופרק א' דתגיגה מעה כסף שמי כסף הוא בכלל שיעורים לחיוב קרבן ראיה. וכן כל שיעורים שצנן וצבת הוא בכלל שיעורים הלל"מ עיין תשובת הרא"ש כלל טו"צ דין א' ועי' רש"י שזועות י"ד ע"ב ד"ה צא לו בצרובה דהוא בכלל שיעורין הלל"מ מ"מ הוכרח רש"י לפרש כן דעל שיעורין שאינם שיעורי איסור לא יתכן קושיית הש"ס שיעורין מתכב כחצי דהרי שיעורין הנזכרים שמי כסף או שיעורי שנים לגדול וקטן אינם בכלל המקרא הזה. אולם על הגמרא עלמה קשה קושיא זאת איך מקשה הש"ס שיעורים מתכב כחצי הרי איכא שיעור גרים. צ"ה. עדשה. טפח. אמה. וכלם אינם נרמזים בקרא זה. שזר מנאחי צירושלמי ריש מסכת צבורים וז"ל מ"ד כל הפסוק לשיעורין נאמר והרי צהרת כגרים לית הוא מהם כעדשה לית הוא מהם והיינו קושיא זאת איך אפשר לפרש על שיעורין אחרי שיש שיעורים הרבה אשר אין לכוללם במקרא זה ע"ש

עכ"פ סוגיות הש"ס תמוה מאד מאד ולריך עיין גדול:

[מהר"ן חיות]

תוס' ד"ה וא"ע כו' (צע"א) **מו"א תשימו קרחה בין עיניכם במקום כו'**. כז"ל:

[ר' שמחה מדעסין]

שם בא"ד אשכחן דקרי **מצנפת** **לההיא** **דב"ה דאמרינן כו'**. נ"צ הול"ל מתניתין [יומא עא:]: ההדיוט משמש צארצעה כו':

[ר' יעקב עמדין]

דף ו ע"א

גמ' ה"בכתא **נינהו** וקרא **אסמכתא בעלמא**. נ"צ עיין רמז"ס צהקדמחו לפי המסנה מ"ש צציאור ענין זה ועי' שו"ת חות יאיר ס' קנ"צ באריכות צענין שיעורים הלכה למשה מסיני:

[מהר"ן חיות]

שם ורחין (את בשרו) **במים וכו'**. עיין מנחם משיב נפש שכתב שמה שסגרו צ' מיתות אלו הוא טעות כי הנכון הוא הפסוק הכמוצ צמורע ויקרא יד ט וזה כוונת רש"י שכתב ה"ג צשרו צמים וגרם להם להגיה כי צפסחים קט ע"א מציא הגמרא פסוק הכמוצ צויקרא טו טז ועיין דק"ס:

תוס' ד"ה גפן שנאמר לה"ן רביעית. נ"צ צפ' שמיני יין ושכר אל תשת וגו':

[ר' שמחה מדעסין]

תוס' ד"ה א"א ה"בכתא **נינהו**. עי' חילוף גרסאות צוה צהר"ן סוף הלי נדה:

[גליון מהרש"א]

דף ו ע"ב

גמ' כי אתא ה"בכתא **לגור ול"בוד**. נ"צ לע"ג דהרי אמרינן אמא הלכתא וגרעי' ופירש"י הא דאמר' מחילין הלכה למשה מסיני גם לזה נאמרו הלכות מחילות למגרעי' לדופן שלישית על טפח ע"ש וא"כ שזר א"ץ לאוקמי הלכות מחילות על גוד ולצוד הרי מחורץ כפשוטו מחילין על דופן שלישית דסגי טפח ועי' נדה (כ"ו ע"א) דטפח סוכה מדופן ג' נחשב צין אותן שיעורי טפחים אשר אין מפורשים צתורה רק שהם הלל"מ. וי"ל לתרץ דאמר' לקמן (ו' ע"א) אותו טפח היכי מעמידו וקאמר דעושה לו טפח שזחק ומעמידו צפחות מג' טפחים וכל פחות מג"ט אמרינן לצוד ע"ש. וא"כ הא דקאמר הש"ס כי אמא הלכתא על לצוד היינו לצוד זה דדופן שלישית שמעמידו אותו העפח פחות מג"ט ועפ"ז מיושב ג"כ הקו' על הרמז"ס דלמה כי צה"ל שבת (פט"ו ה' י"א) דלצוד בכלל

הגהות וחרושי הרש"ש

הניחא אי סבר כרשצ"ג אבל אי סבר כרבנן מא"ל כדרך הש"ס צכ"מ צכה"ג אבל אשכחנא צכה"ג דלא אמרינן הניחא כו' צתוס' צ"ק (כד) ד"ה ולא ישמרנו ע"ש עוד כי שם דלכן בית השני דלא הי"ל אמה טרקסין ונמשך ארכו יחד ס' אמה הי' גצהו מ' כחצי ארכו וס"ר וקי"ל דהא עס מקום האמה טרקסין היה ארכו סא אמה וא"כ הי"ל להצביהו עוד חצי אמה ולכאורה קשה עוד דעשה מהמסובב סבה דצריס צ"צ אמר' להיפך דלכן לא עבדי אמה טרקסין מפני שהיה גצוה מ' ע"ש אבל זה לק"מ דשמיס אמת דע"כ היה צריך להיות גצהו יותר מלי' משום גדול כו' האחרון מן הראשון ועל כן לא יוכלו לעשות אמה טרקסין וכיון דלא עבדי אט"ר הי' ההכרח להצביהו עד מ':

דף ו ע"א **גמרא** **פת חטיין ו"א** **פת שעוריים**. צעירובין (יט) דקדק הש"ס על לשון המסנה דשס קשורות ולא מותרות פשיטא כיון דמני ליה קשורות כו' ע"ש וגם הכא יש לדקדק כן וני"ל דצא לומר דאינו ממעט אלא שעורים אבל לא כוסמין דל"ת דדוקא חטים ממש קאמר וכמשמעו צרוב מקומות ולמעוטי אפי' כוסמים מינו (עמש"כ צפסחים לו צ צס"ד) קמ"ל ואף דצפ"ת דפאה מ"ה מצואר דצ"ס [=דצ' סעודות] מכוסמין הס (ג"ס) [ג"פ] מצבל חטים מ"מ שהיית אכילתן י"ל שהן שוין: **שם** **גפן** **בדי רביעית** יין **לגזיר**. עפרש"י וק"ל דהרי הגדש מתרצה ומתמעט לפי ערך רוחב הכלי ועוצי דופנותיו ומדוע לא צארו לנו חז"ל בציזה מקום שיעורם וגם עיקר הדין שהוא חידוש גדול דמשערינן ציותר מרביעית צכדי הגדש לא נשמע ממנו צנקומו צמס' מיר רק שלא צנקומו ואצז אורחא ולעד"נ לפרש דר"ל דאם אכל צכדי שיעור ר"י כשיקרב והצונגנתי אח"ז צפרש"י דצרכות ורואיני שהוא ז"ל כוון לפי זה ע"ש וצעמ"ר: **רש"י ד"ה** **רוב שיעוריה** **כויתים ודב**. עמש"כ ציצמות (קיד צ) צס"ד: **תד"ה** **גפן** **ובריש עירובין פי'** כו' **לחייבו מ"צקות כו'**. ולי קשה על פי' זה צתרמי חדא דמאי שצחא דא"י צוה הכי אס שמה יין דחז"ל אינו חייב דצשלמא אינך י"ל דדוקא צפירות דא"י משערינן עי' פי"ו דכלים (ולכן נ"ל דלקמן גרסינן ארץ שכל שיעורים כזיתיה כו') וסטה נמי י"ל דשל א"י מוטעמת ציותר ושהיית אכילתה מועטת שנית מדוע ל"א כדי ר"י למקדש ולהוראה עי' כריתות (יב צ) צמסנה וגמרא וכן הי' יכול למימר יין לנסכים:

דף ו ע"ב **גמורא** **כי אתאי ה"בכתא** **לגור כו'**. עי' פרש"י וק"ל מדוע ל"ק נמי **הא דלקמן לענין דופן ג' דסגי צטפס ונראה דזה נכלל ג"כ צגוד דהיינו גוד המחיצה צמשך לאורך** וכמש"כ לעיל (ד צ) לענין דיומדין וצירושלמי איתא דשלישית לרבנן ורביעית לר"ש אין אלא דרבנן: **תד"ה** **ור"ש** **ומאן דבצי חתיכה** **מב"ח כו'** **דמצוות קרינן כו'** **מצות כתיב**. כז"ל: **תד"ה** **בדורשין תחלות ואמר דך ר' יאשי' כו'**. כז"ל: **בא"ד** **וכיון דמשופט** **לא מומעט הדיוט א"ב** **היאך הוה אתי כו'**. כז"ל: **תד"ה** **וסוכה**. וסוכה תהיה **לצי"צ כו'** **הרי אחת**. ר"ל הסבך למעלה וע"ש צירושלמי לעיל וכאן נראה שחסר חיבת למעלה:

הודפס מאתר אוצר החכמה tablett.otzar.org עמוד 230

מסורת הש"ס
עם הוספות

68

סימן לח שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח

פלוגות הראשונים במעמידו כנגד היוצא אם הוא סמוך לסוף הדופן או כנגד סוף הדופן

א] חנן צריש מס' סוכה (ג, א) סוכה שהיא גבוהה וכו', ושחין לה שלש דפנות וכו' פסולה, ע"כ. הרי מצוה דסוכה צריכה ג' דפנות, ואם חין לה ג' דפנות פסולה. ולפי מה דקיי"ל (טו, ז) דשיעור משך סוכה קטנה הוא ז' טפחים על ז' טפחים, וצריך שיהיה הדופן בשיעור זה קני, לכאורה צריך שיהיו לו ג' דפנות של ז"ט. אך מצוה צבוגיא להלן (ו, ז) דהלכה למשה מסיני דלא צעין ג' דפנות שלימות, אלא קני בשתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, דאחאי הלכתא וגרעמה לשלישית.

ובביאור אופן העמדת אוחו טפח, איתא שם בגמ', ואוחו טפח היכן מעמידו, אמר רב מעמידו כנגד היוצא, ע"כ. ופירש רש"י (ד"ה כנגד) וז"ל, מקום שהמחיצה בדה צאיזה שירצה, אם השתים מזרחית צפונית יעשה הטפח צסוף הצפונית במקצוהו לצד מערב, או צמזרחית לצד דרום, עכ"ל. הרי שביאר שמעמידו סמוך ואמוד לסוף אחת משתי הדפנות. וכן הביא הריטב"א שיש מפרשים כן וז"ל, ואחרים

פירשו שמעמידו כנגד היוצא, היינו בסוף אחת משתי הדפנות השלימות, כנגד הדופן השני שהוא יוצא, עכ"ל.

אך הרמב"ן צמלחמות (ג, ז דפי הרי"ף) פירש שמעמידו רחוק מן הדופן כנגד סופה של אחת מן הדפנות [כצורת אוח ה"א] וז"ל, אלא פי' 'היוצא' הוא סוף הדופן הארוך [פי' מול סוף אחת מן הדפנות], וכנגדו הוא מעמיד הטפח רחוק מן הכותל האחר, שאם היו שתי דפנות מזרח ודרום וצא להעמיד הטפח צמערב, מרחיקו מן הדרום ומושכו כלפי צפון, עד כנגד סוף דופן מזרחי, שנמצא דופן מזרחי הארוך סופו שכלפי צפון, וסוף הטפח, מכווין זה כנגד זה, עכ"ל. הרי שפירש שמעמידו רחוק מן הדפנות כנגד סופה של אחת מן הדפנות, ולא צסמוך לסוף הדופן. וכן מציא הריטב"א צשם רש"י וז"ל, שמעמידו כנגד סוף אחת מן הדפנות, צקרן הרוח הפרוך, עכ"ל.

אמאי לא קשיא לרש"י קושיית הרמב"ן דא"א להעמידו סמוך להדופן
ב] וציאר הרמב"ן טעמיה צזה"ל, שאם יעמידנו סמוך לדופן דרומי [כפירש"י

קנז. דאיתא שם בזה"ל, אמר רבי אמי פס ארבעה ומשהו מתיר בסוכה משום דופן, ומוקים ליה בפחות משלשה טפחים סמוך לדופן, וכל פחות משלשה סמוך לדופן כלבוד דמי, מאי קמ"ל, הא קמ"ל שיעור משך סוכה קטנה שבעה, ע"כ.

מדוע לא מנה הש"ס ההלכתא דשלישית
אפילו טפח ברה דמוחצין הל"מ

ג] ונראה לבאר פלוגתא דע"י מה שיש
לבאר בעיקר הכ הלכתא דשמים כהלכתא
ושלישית אפילו טפח.

ונקדים, דהנה אינא נגמ' לעיל בראש
העמוד, בביאור הא דאינא לעיל

ה. ב. שיעורין חז"ל ומחזיקין הלכה למשה
מסיני בזה"ל, מחזיקין הא דאמרינן [דנענין
גובה עשרה], הניחא לרבי יהודה, אלא לרבי

מאיר [דליף גובה עשרה מהכרזים] מאי אינא
למימר, כי אחאי הלכתא לגוד ולגוד דופן
עקומה, ע"כ. הרי שמנה הש"ס הלכות
מחזיקה שניחא דהלמ"מ, והם גוד לבד
דופן עקומה. ותמיהו המפרשים מדוע לא
מנה הכ הלכתא דשמים כהלכתא ושלישית
אפילו טפח, ועיין מהר"ץ חיות.

שו"ט של השפ"א אם תנא דמתני' פליג
אהך דינא לגמרי

ד] ומירץ השפת אמת עפ"י הקדמה קצרה
ו"ל, לכאורה היה נראה דבתם מתני'
דידן פליגא אהני תנאי דהבא ודא ס"ל
הלכתא דטפח, כיון דחני סתם 'שאין לה
שלוש דפנות' משמע שלשמן כהלכתא, עכ"ל.
הרי שדקדק, דמשמע דתנא דמתני' לא
ס"ל להך דינא דשמים כהלכתא ושלישית
אפילו טפח, מדסתם ותנא 'שאין לה שלו
דפנות' דמשמע דנענין ג' דפנות שלימות,
ולא סגי בשלישית אפילו טפח. וכן דקדק
הערך השלמן (סי' תר"ל סק"ט) פ"ה.

ה"ל ונמצא ארוך כנגד קצר, לדעת רב
לא היה אותו טפח שהוא הקצר מתייר
אלא כנגדו, עכ"ל. פ"י שאם יעמיד את
הטפח סמוך וממד לבד לקוף אחת מן הדפנות,
לא יבטל הטפח רק האויר שנגדו בתוך
הסוכה, כי אין טפח זה משמש כדופן אלא
לאויר שנגדו ולא לשאר כל הסוכה, לכן
צריך להעמיד את הטפח בסוף שיעור משך
הסוכה, מול סוף הדופן שנגדו, ועי"ז
נחשב הטפח כדופן לכל חלל הסוכה.

ומבואר בדבריו, דאע"ג דגם בזה"ג אין
הטפח משמש כדופן לשאר כל
ה' טפחים של אותה רוח, מ"מ היות
וטפח זה עומד בסוף שיעור הו"ט, כנגד
סוף הדופן שנגדה, חשבינן לאותו טפח
כדופן לכל אותה רוח, אבל אם היה מעמידו
צמוד לקוף אחת מן הדפנות, לא היה
הטפח נחשב כדופן לכל חלל הסוכה שנגד
משך שאר אותה רוח של הטפח. אך יש
לעיי' בזה, דמדוע באמת נחשב הטפח
לדופן לכל הרוח השלישית, מאחר שאינה
משמשת לדופן אלא לאויר שנגדה, וז"ע.

אולם מדברי רש"י מובא דהא לא קשיא
ליה, ולדידיה אפילו אם מעמיד את
הטפח צמוד לקוף הדופן, מ"מ נחשב
הטפח לדופן של כל אותה רוח של הסוכה.
ויש לעיי' מדוע לא קשיא ליה גם לרש"י
מה שהקשה הרמב"ן, דהא אין הטפח
משמש כדופן אלא כנגד חלל הסוכה
שנגדה, וז"ב.

קנה. ועי"ש שביאר הדברים עפ"י שיטות האמוראים להלן דעושה לו טפח שרוק, ועושה לו צורת

ועפ"י י"ש השפ"א קושיית המפרשים
הנ"ל וז"ל, וכן משמע מלשון הגמ'
לעיל, כי אחי הלכתא לגוד ולצוד ודופ"ע,
ולא אמרו נמי לשלישית אפילו טפח, משום
דבעי דשנויי נמי לתנא דידן דלית ליה
הלכה דטפח, עכ"ל. הרי דנקט דתנא
דמתני' לא ס"ל כהך דינא דשתים כהלכתן
ושלישית אפילו טפח.

אך לפי"ז נחקשה השפ"א דא"כ מדוע
פסקו הפוסקים (סי' תר"ל ס"ז)
נפשיטות כהך דינא דשתים כהלכתן
ושלישית אפילו טפח, מאחר דלא סבר כן
תנא דמתני'. ושקיל וטרי בזה השפ"א,
עד שהעלה בזה"ל, ואפשר דמשמע
להפוסקים דהאי ברייתא קאי דפרש
המשנה, דהאי 'שלש דפנות' הם שמים
כהלכתן ושלישית אפילו טפח, עכ"ל. הרי
שחזר ופירש דבאמת פירושא ד'שלש דפנות'
הוא אפילו בשמים כהלכתן ושלישית אפילו
טפח. אך דבר זה טעון ביאור, דהא שפיר
דקדק השפ"א תחילה מלשון 'שלוש דפנות'
דנעיין ג' דפנות שלימות, ואיך אפשר
לפרש דזהו אפילו בשמים כהלכתן ושלישית
אפילו טפח, וז"ע.

המפרשים הנ"ל, מדוע לא מנה הש"ס גם
הך דינא ד'שתים כהלכתן ושלישית אפילו
טפח' בהאיא ד'מחיצין הלמ"מ', וחירץ
בזה"ל, ונראה דזה נבדל ג"כ ב'גוד', דהיינו
גוד המחיצה צמשך לאורך, עכ"ל. הרי
שחירץ דבאמת נכללת הלכה זו ד'שלישית
אפילו טפח' במה שמנה הש"ס ד'מחיצין'
כולל גוד ולצוד ודופ"ע, כי הך דינא
דשלישית אפילו טפח הוא ג"כ מדין גוד,
דאמרינן גוד המחיצה צמשך לאורך, כלומר
דחשבינן כאילו נמשך הטפח צמשך כל
הדופן, דומיא דגוד אסיק למעלה או גוד
אחית למטה.

ובבואר דדבריו חידוש גדול, דיסוד הך
דינא דשתים כהלכתן ושלישית
אפילו טפח הוא דאיתו טפח נחשב כאילו
הוא נמשך למשך כל אור הדופן, ונחשב
כאילו הדופן סתום דומיא דדינא דגוד
אסיק וגוד אחית, ולא דאחאי הלכתא וחדש
דסגי בטפח בלחוד לכל אותה רוח. וכעיי"ז
כתב בהגהות פורת יוסף להלן (טז, ז).

ראיה מלשון הרא"ש דדינא דשלישית
אפילו טפח הוא שנחשב שהדופן נמשך
לאורך הדופן

[ו] ונראה דכדבריו מצוה כזר בראשונים,
דהנה יעויין בלשון הרא"ש לעיל (סי'
ג') בסוגיא דבנה צה אינטיבא בצדה, שהביא
שיטת רש"י דאפשר להכשיר מקום הסוכה

תירוצ הרש"ש לקושיא הנ"ל דדינא
דשלישית אפילו טפח הוא בכלל 'גוד'

[ה] ונראה ליישב הדברים, דהנה יעויין
ברש"ש שעמד ג"כ על קושיית

הפתח, ובזה שפיר קאמר מתני' דהו"ל שלוש דפנות, עיי"ש. וכך כתב הרמב"ם בפיה"מ במתני'
לעיל (ב, א), דמיירי מתני' בשמים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, דעושה לו טפח שוחק ומעמידו
בפחות משלשה סמוך לדופן.

כדרכו של הרש"ש, דאיתו טפס נמשך למשך אורך הסוכה כדין גוד, ועיי' ה"ל בדופן שלימה, ולא דסגי בטפס בלחוד בלחוד רוח.

הלכתא דשלישית אפילו טפס אינה בגדר 'הלכה עוקבת מקרא'

[ח] עוד נוסף שלפי דרכו של הרש"ש מתיישב מה שהקשה מהר"ץ חיות על

עיקר הך דינא דאחאי הלכתא וגרעתי לשלישית ו"ל, עיין סוטה (טו, א) שלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא וכו', וא"כ איך שייך בזה הלכתא וגרעיה, הרי אין הלכה עוקבת מקרא, ולע"ג, עכ"ל. הרי דקשיא ליה דהך דינא דשמיס בהלכתן ושלישית אפילו טפס היא בגדר 'הלכה עוקבת מקרא', כי מקראי דרשינן בסמוך דנעינן ג' דפנות, ואחאי הלכתא וגרעתי לשלישית, ואחאי לא מנו הלכה זו בהקד' הלכה עוקבת מקרא'.

אך לפי"ד הרש"ש מיושב היטב, דנאמת אין בזה ענין של גרעון בדופן השלישית, אלא דהלכה זו דשלישית אפילו טפס פירושה שע"י הטפס נחשב כאילו יש לו דופן שלימה מדין 'גוד'. ולא גרע משאר כל ההלכות הנ"ל, דאטו נחשבים גוד ולבד בגדר 'הלכה עוקבת מקרא', כיון דעל ידס לא נעינן מחציה שלימה, אלא בע"כ מכיון דההלכתא אחא לפרש אופנים שיהיה נחשב שיש לו מחציה, אין זה בגדר 'הלכה עוקבת מקרא' אלא הלכה מפרשת מקרא, שההלכה מפרשת אין לקיים אח המקרא. וא"כ ה"ה בזה דינא דשמיס בהלכתן ושלישית אפילו טפס, ההלכתא נאה

שחזק לאיטצא מדין פסל היוצא מן הסוכה. ושוב הניח הרש"ש בשם רבינו ישעיה שחולק על רש"י ח"ל, ועוד לא דמי לכסל, דהתם הדופן הקצר נמשך כנגד האורך, בדאמר שתיים בהלכתן ושלישית אפילו טפס, אבל הכא היכא אשכחן שיחא נמשך ונימא חפירה כמאן דמליא דמי, עכ"ל.

הרי שביאר יסוד הך דינא דשלישית אפילו טפס, שהדופן הקצר נמשך כנגד אורך הסוכה. ועפ"י הדין דינא דפסל היוצא מן הסוכה, שמועיל רק להמשיך את הדופן לאורך הסוכה. ומבואר בזה בדברי הרש"ש, דיסוד דינא דשלישית אפילו טפס הוא דנמשך הטפס במשך אורך הסוכה כדינא ד'גוד', ולא דסגי בלחוד טפס בלחוד לכל אותה הרוח של הסוכה.

מלשון רש"י דהוי בדופן שלימה' משמע בהרש"ש שנחשב שהטפס נמשך להשלים הדופן

[ז] כמו כן נראה מלשון רש"י להלן (ו, א) ד"ה וכן) שכתב בסוגיא דמגו דהוא דופן לענין סוכה הוא דופן לענין שבת ח"ל, אע"פ שצריך לשבת שלש מחציות ליעשות רשות היחיד, שבת של סוכות מותר לסמוך על מחציות הסוכה וכו', דמיוגו דהוא טפס אגמריה רחמנא למשה במחציות סוכה, דליהוי ליה דופן שלימה לסוכה, הוי דופן נמי בשבת דסוכה לענין שבת, עכ"ל.

הרי מבואר בדברי רש"י שאותו טפס נחשב בדופן שלימה. ולכאורה פירושו

לפרש אך שיך להשלים הדופן השלישית
ולא לגרוע משיעורה, ודוק.

יישוב הערת השפ"א דמלשון המשנה
משמע דלא סבר בהך דינא דשלישית
אפילו טפח

מדוע לא הקשו התוס' בר"ה דהעושה ג'
דפנות שלימות עובר משום בל תוסיף

[י] עפ"י ים ליישב מה שהעיר השפ"א
דמלשון הסנה דמחנ' משמע דלא ס"ל
בהך דינא דשמים כהלכתן ושלישית אפילו
טפח, דהא אמר שאם אין לה שלש דפנות
פסולה, דמשמע דנענין ג' דפנות שלימות.
לפי דרכו של הרש"ש אין ראיה זו מוכרחת
כלל, דהלא יסוד הך דינא ד'שלישית אפילו
טפח הוא, דחשבינן ליה כאליו נמשך הטפח
על פני כל אורך הדופן, והו"ל כדופן
שלימה, וא"כ שפיר מחייב דין זה לפי
כלל דמחנ' ד'שאין לה שלש דפנות
פסולה, דהא גם זה נחשב כשלש דפנות
שלימות, דומיא דגוד ולבוד דחשיבי כג'
דפנות שלימות.

[ט] עוד הרווחנו לפי דברי הרש"ש לבאר
מה שכתבו התוס' בר"ה (כח, ז ד"ה
ומנא) לדיכא משום כל חוסף כשמוסיף על
המנין כגון נוטל כמה הדסים או ערבות,
וכתבו ח"ל, ומסוכה אין להציא ראיה כאן
מה שאין עובר בעשה ד' מהיצות, אע"ג
דאמרין שמים כהלכתן ושלישית אפילו טפח,
דכל שכן כשעושה ד' מחילות טפי עדיף,
דהו' משבו כעין מדורו, עכ"ל. הרי שהעירו
דכשעושה ד' מחילות הו"ל לכאורה כל
חוסף, כיון שמוסיף יותר מג' דפנות.
וקשה מדוע לא הקשו כן אפילו כשעושה
ג' דפנות שלימות, הרי גם כזה מוסיף על
'שמים כהלכתן ושלישית אפילו טפח', והו"ל
כל חוסף קמי.

מלשון רש"י משמע דסגי בטפח ולא
שנעשה בדופן שלימה מדין גוד

[יא] אך יש לעיין בכל זה, כי באמת יש
לדקדק מלשון רש"י דלא ס"ל כפירוש
הרש"ש דהטפח נחשב כדופן שלימה, אלא
דבטפח בעלמא סגי. דהא כתב רש"י (ו)
ז ד"ה הלכתא ח"ל, הא דאמרין לעיל הלכה
למשה מסיני, להכי נמי אחרת ליה הלכתא
למחילות, למיגרעיה לשלישית דופן סוכה
ולמיבגי דיה בטפח, עכ"ל. הרי דמשמע
דסגי בטפח ולא דע"י הטפח הו"ל כדופן
שלימה, כדינא דגוד. אך לפי"ז יקשה ממה
שהבאנו לעיל מלשון רש"י דהטפח נחשב
כדופן שלימה, וא"ע.

אך לפי"ד הרש"ש א"ש, דהא גם יסוד
הך דינא דשמים כהלכתן ושלישית
אפילו טפח הוא דחשבינן להו כג' דפנות
שלימות, כי הטפח נמשך מדין גוד להיות
דופן שלימה, אשר על כן נמא' דכשעושה
דופן שלימה אין כזה משום כל חוסף,
כי זהו גם יסוד דינא ד'שלישית אפילו
טפח, דהטפח נמשך ונחשב כדופן שלימה,
וא"כ כשעושה דופן שלימה אין כזה משום
כל חוסף.

קמ"ב. ובאמת כך הבין הפורת יוסף [הכא] בדבריהם שם, דכוונתם להקשות דכעשה ג' דפנות
שלימות הו"ל כל חוסף. אך לכאורה מפורש בחוסי' שהקשו על הדופן הרביעית, וצ"ע.

ללא סבר כהך דינא דשמים כהלכתא ושלשית
אפילו טפה, מדסתא ואמר שאס אין לה
שלוש דפנות פסולה. כי לפי דרכנו אין זה
הוכחה כלל, כי הרי נחצאר דגם ע"י הא
דסגי בטפה, נחשב כאילו יש לו שלוש דפנות
שלימות, למרות דלא אמרינן שנמשך הטפה
מדינא ד'גוד', כי לפי מה שביארנו דסגי
בשלשית אפילו טפה, הו"ל כדופן שלימה.
וכי היכי דסגי בדינא דלבוד או גוד ליחשב
כשלוש דפנות שלימות, ה"ה דע"י דינא
דשלשית אפילו טפה הו"ל כדופן שלימה,
וגם זה נכלל בדינא דמתני' דיש לו 'שלוש
דפנות' שלימות.

כמו כן מחייב עפ"י קושיית המהר"ן
חיות מדוע לא נחשב דין זה כהלכה
עוקבת מקרא', כי באמת גם לפי מה
שנחצאר דסגי בשלשית אפילו טפה, לא
נחשב זה כהלכה עוקבת מקרא', כי הא
דסגי בשלשית אפילו טפה פירושו דהטפה
עצמו נחשב כדופן שלימה לכל אותה הרוח,
וא"כ אין הלכה זו עוקבת המקרא אלא
מפרשת המקרא, כעין מה שביארנו לעיל
לפי דרכו של הרש"ש.

וכמו כן מיושב לפי"ו מה שלא הקשו
התוס' ב"ר"ה (סג) מדוע ליכא משום
כל חוסף בעושה ג' דפנות שלימות, והלא
סגי בשמים כהלכתא ושלשית אפילו טפה,
דגם לפי מהלך זה מיושב בפשיטות, כי
הרי יסוד דינא דשלשית אפילו טפה הוא
דנחשב הטפה כדופן שלימה, כי באמת
נענין דופן שלימה, ולכן היכא דעביד דופן
שלימה, בודאי לא נחשב ככל חוסף, כי
הרי זהו עיקר דין הדופן השלישית אפילו

דברי הגר"י דהטפה משמש בדופן לכל הרוח
יב] ואשר נראה לומר בזה, דלעולם ס"ל
לרש"י דיקוד דינא דשלשית אפילו
טפה הוא ד'סגי' בטפה, ולא דנמשך הטפה
בדינא ד'גוד', אך מ"מ כתב דע"י הו"ל
כדופן שלימה.

והביאור בזה י"ל עפ"י מש"כ הגר"י
זי"ל בקונטרס על עניני קה"ס
יומא וסוכה (סוכה ז, א) בביאור הך דינא
דשמים כהלכתא ושלשית אפילו טפה וז"ל,
דבטפה דבד מתקיים דין דפנות האמורין
לענין סוכה, עכ"ל. ונראה בכוונתו דזהלכתא
דשלשית אפילו טפה נחחדש, דהטפה עצמו
נחשב כדופן לכל אותה רוח, אך לא ע"י
שנמשך הטפה מדין גוד, אלא דעצמו של
הטפה יש בו תורת דופן לכל הרוח.

ובמילא יש לבאר בזה שיטת רש"י, דלעולם
ס"ל דיקוד דינא דשלשית אפילו
טפה הוא ד'סגי' בטפה, כלשונו [דף ו']
ולא דנמשך הטפה בדינא ד'גוד', אך מ"מ
כתב [דף ו'] דע"י יש בו דין 'דופן שלימה',
והיינו משום דיקוד הך דינא דסגי בטפה
הוא דסגי בטפה ליחשב כדופן לכל הרוח,
ונחשב ע"י שיש לו דופן שלימה לכל הרוח
כמו שאר הדפנות השלימות, וזה דבר
מחודש שנחדש בהלכ"מ, דבטפה בלבוד
נחשב שיש לו דופן שלימה, למרות שאינו
משמש כדופן אלא לאויר שכנגדו.

ישוב הקושיות הג"ל דאף דסגי בטפה
בטפה מ"מ נחשב כאילו יש לו דופן שלימה
יג] מעתה יש ליישב שוב מה שהעיר
השפ"א דמלשון התנא דמתני' משמע

לפי ההלכות דשמים כהלכתן ושלישים
אפילו טפח ק"פ.

זו שגם הוא משמש כלחם מן הדפנות של
סוכה זו.

סברא דלא שייך להעמיד הטפח מרוחק
מב' הדפנות

ביאור שיטת הרמב"ן דמעמידו בריחוק מן
הדפנות

טו] והא דס"ל להרמב"ן לאפשר להרחיקו
מן הדפנות, י"ל דהרמב"ן ס"ל כדרכו
של הרש"ש, דישקד דינא דשלישית אפילו
טפח הוא, שנמשך הטפח למשך כל הרוח
ליחשב כדופן שלימה, וממילא לפי"ז לא
קשיא ליה איך שייך טפח זה להסוכה לחשבו
כלחם מן הדפנות, כי ע"י דינא ד'גוד'
הוא נמשך ומתחבר לשאר כל הסוכה, ושפיר
הו"ל כלחם מדפנות הסוכה.

ומזה שהכריח הרמב"ן כדבריו דאם יעמידנו
בסמוך לסוף הדופן לא ישמש הטפח
לכל חלל הסוכה אלא לאויר שכנגדו, י"ל
דס"ל דאם מעמידו בסמוך להדופן, לא
שייך לומר זו דין 'גוד' להמשיכו לסוף
הז"ט, כי לא שייך דין גוד לאויר פתוח,
ולכן פירש הרמב"ן דע"כ מעמידו בסוף
הז"ט, ועי"ז אמרין דינא דגוד להמשיכו
עד לסוף הדופן, כי כזה שפיר שייך לומר
דין גוד, וממילא לא קשיא ליה איך ישמש
הטפח לכל חלל הסוכה, דכל שהעמידו
בסוף הז"ט הרי הוא נחשב כאילו סוחס
כל הרוח, ושפיר מועיל טפח זה לשמש
לדופן לכל אותה הרוח.

יד] לאור האמור יש לחזור ולבאר פלוגתא
הראשונים שהזכרנו בראשית דברינו,
זהא דאמרין דמעמידו 'כנגד היוצא',
דרש"י ס"ל דמעמידו בסמוך לסוף אחת
מן הדפנות, והרמב"ן פירש שמעמידו כנגד
סוף אחת מן הדפנות, וטעמו של הרמב"ן
נצידו, דאם יעמידנו בסמוך להדופן, הרי
אינו משמש כדופן אלא לאויר שכנגדו ולא
לכל הסוכה. והקשינו דכמה עדיף כאשר
מניחו בסוף הז' טפחים כנגד סוף הדופן,
הרי עדיין אינו משמש כדופן אלא לאויר
שכנגדו. ועוד הערנו מדוע חולק עליו רש"י.

אך לפי מה שביארנו יש לפרש פלוגתתם,
די"ל דהא דלא ניחא ליה לרש"י לפרש
הרמב"ן, הוא משום שא"ל להעמיד את
הטפח רחוק משהי הדפנות, כנגד סוף
אחת מהם, כי אין הטפח שייך להסוכה
כלל, ולא שייך לזרפו ע"י דינא ד'שלישית
אפילו טפח' כי אינו שייך לסוכה זו כלל.
ו"ל דמטעם זה הוכרח רש"י לפרש ד'כנגד
היוצא' פירושו סמוך לסוף אחת מן הדפנות,
כי עי"ז שהוא מחובר להדפנות, שייך לומר

קפ. אך לפי"ז לא שייך לתרץ קושיית המפרשים מדוע לא לא מנה הש"ס דינא דשלישית אפילו
טפח ב'מחיצין הלכה למשה מסיני', דבשלמא לפי דרכו של הרש"ש א"ש דזה נכלל במה
שאמר 'גוד', אך לפי דרכו הרי זה דין בפנ"ע, וצ"ע. ולכן נראה דצ"ל בזה כמו שתירץ הערוך
לנו, דהגמ' הנ"ל ס"ל כמ"ד דלהלן (ז, א) דלא סגי בטפח, אלא עושה לה טפח שוחק ומעמידו
פחות מג"ט סמוך לדופן וכו', והרי זה נכלל ב'לבוד'. וכ"כ המהר"ץ חיות הנ"ל.

ומה שהעיר הרמב"ן דהלל אין הטפח
משמש אלא לאויר שנגדו, ואין
נחשב כדופן לכל משך הסוכה, י"ל דרש"י
אזיל צוה לשיטתו, דזהו מה שנחמד
בהלכתא דשלישית אפילו טפח, שהטפח
נחשב כדופן שלימה, וא"כ שפיר הו"ל
דופן שלימה לכל אותה הרוח. והא דלא
יחא ליה להרמב"ן צוה, נחבאר לעיל
משום שלדעתו דינא דשלישית אפילו טפח
הוא מדין 'גוד', ולא שייך להמשיך את
הטפח מדין גוד לאויר פתוח, ולכן הכריח
הרמב"ן דמעמידו כנגד סוף הדפנות
בריחוק, ושוב נמשך אל הדפנות מדין
גוד, אבל לדעת רש"י שאינו מדין גוד,
אלא דחשבינן ליה כדופן שלימה, צוה
לא שייכא טענתו של הרמב"ן דהטפח
עומד כנגד אויר פתוח, כי הטפח במקום
שהוא נחשב כבר כדופן לכל אותה הרוח,
ודוק.

ביאור שיטת רש"י דמעמידו סמוך לסוף
אחת מן הדפנות
טז] משא"כ לדעת רש"י, הרי נחבארה
כבר שיטתו לעיל דלא ס"ל כהרש"א,
ולדעתו לא אמרינן שנמשך הדופן מדין גוד,
אלא אדרבה 'סגי' בטפח, והא דמהני הטפח
ליחשב כדופן שלימה של הסוכה, היינו
משום שנחמד בהלכתא דהטפח ענמו
משמש כדופן שלימה לכל אותה הרוח. אך
היום ולא אמרינן צוה דינא ד'גוד', כלומר
שהטפח נמשך לאורך כל הרוח, א"א
להרחיק את הטפח מן הסוכה שייחשב
כאחת מדפנות הסוכה, כי אם יהיה מרוחק
מן הסוכה, הרי אינו שייך אל הסוכה כדי
שיחול בו הך דינא דשלישית אפילו טפח,
ולפיכך פירש רש"י דצ"כ מעמידו כנגד
סוף הדופן, שצוה הוא משחיך אל הסוכה,
וממילא שוב אמרינן דחשיב כדופן שלימה
לכל אותה הרוח.

